

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

16^e JAARGANG

WOENSDAG 22 JULI 1931

No. 812

21 JULI 1931.

De opeenvolging van gebeurtenissen in Duitsland en vooral de gedwongen sluiting van alle banken op Dinsdag door het afkondigen van beursvacantiedagen, kon niet nalaten ook op de Nederlandsche geldmarkt een sterken invloed uit te oefenen. Veroorzaakte de slechte financiële toestand in Duitsland aanvankelijk alleen een zekere terughouding, later kwam daarbij een werkelijk sterke vraag naar geld van allen die, hetzij uit eigen tegoed, hetzij door creditfaciliteit, in Holland de middelen zochten, die men in Duitsland door de sluiting der banken niet verkrijgen kon. Het aanbod van wissels tot nu toe in het directe of indirecte bezit van Duitschers werd daardoor zeer groot, zoodat particulier disconto sprongsgewijze opliep. Geopend op $\frac{13}{16}$ à $\frac{7}{8}$ pCt. werd Zaterdag reeds $1\frac{1}{2}$ pCt. betaald en werd gisteren voor $1\frac{5}{16}$ pCt. afgedaan of nauwelijks onder het tarief van De Nederlandsche Bank. Callgeld was eveneens vaster en kon gisteren $1\frac{1}{4}$ à $1\frac{1}{2}$ pCt. besommen; terwijl de prolongatierente, die aanvankelijk nog ongeveer 1 pCt. bedroeg gisteren tot $1\frac{1}{2}$ à 2 pCt. opliep.

De Minister van Financiën heeft een inschrijving opengesteld op schatkistpapier op Donderdag 23 Juli u.s. Aangeboden worden 3- en 6-maandspromessen en 3 pCt.'s jaarbiljetten tot een totaal bedrag van ten hoogste f 35 miljoen.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank noteert de post Binnenlandsche Wissels ruim f 3 m/m hooger, terwijl de post Beleeningen met bijna f 15 m/m blijkt te zijn toegenomen. De post Papier op het Buitenland nam toe met ruim f 70.000; de Diverse Rekeningen onder het actief met ruim $10\frac{1}{2}$ m/m. Het Renteloos Voorschot aan het Rijk van ruim f $2\frac{1}{2}$ m/m heeft wederom plaats gemaakt voor een saldo in rekening-courant en wel van ruim f 1 m/m. De Metaalvoorraad is met niet minder dan bijna f 31 m/m toegenomen als gevolg van een toename van den post Muntmateriaal Goud met ruim f $31\frac{1}{2}$ m/m tegenover een afname van den voorraad zilveren munt van bijna f 0,6 m/m.

De Bankbiljetten in omloop namen toe met ruim f 35 m/m, de Rekening-Courantsaldi van Anderen met ruim f 19 m/m. Het Beschikbaar Metaalsaldo nam met ruim f 8 m/m toe. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 56 pCt.

* * *

Van een wisselmarkt was de afgelopen week eigenlijk geen sprake. Het geheel bood een ontredderden aanblik. Men werkte met marges, die herinneringen aan een 15 jaar geleden opriepen en die wel een groote tegenstelling vormden met de overdreven scherpte, waarmede in den laatsten tijd gehandeld werd. In Marken-uitbetaling was natuurlijk in het geheel geen handel, daar, door de voorgeschreven sluitingsdagen en de noodvoorschriften het geheele bank-verkeer in de war werd gestuurd. Tal van transacties konden niet of slechts half worden afgewikkeld, terwijl nog niet

te voorzien is, wanneer ze geheel kunnen worden geliquideerd. Alleen de z.g. nieuwe saldi, dat zijn die, welke op of na 16 Juli zijn gevormd, zijn geheel vrij. Hierin gaat nog maar weinig om; de laatste koersen waren 58.75—59,—. Ook het Pond heeft het hier hard te verantwoorden gehad; de koers liep tot ca. 12.— terug, d.i. dus onder het goudpunt. Op dezen lagen koers, die in tegenstelling met hetgeen anders het geval is — meestal geeft een goudtransactie meer moeite dan winst — een tamelijk ruime marge liet, is er goud uit Londen hier heen gekomen. De koers verbeterde dan ook spoedig tot 12.04 $\frac{1}{2}$; slot 12.03 $\frac{1}{4}$. Dollars veranderden weinig en schommelden rond de 2.48 $\frac{1}{2}$. Dollars tegen Ponden 4.85 $\frac{1}{2}$ —4.83 $\frac{1}{2}$ —4.85. Fransche Francs 9.74 $\frac{1}{2}$ —9.74. Ponden in Parijs zijn een oogenblik heel flauw geweest en tot 122 $\frac{1}{2}$ teruggevoeren (pariteit 124.2126); slot 123.65. Belga's 34.67—34.58. Zwitsersche Francs natuurlijk heel gezocht: 48.16 $\frac{1}{2}$ —48.31; Yen 1.22 $\frac{1}{2}$; Rupees 89 $\frac{1}{2}$; Milreis lager 17 $\frac{1}{2}$; Argentijnsche Pesos 76 $\frac{1}{2}$; Uruguay Dollars 1.40.

De termijnmarkt was verlaten; 1- en 3-maands Ponden noteerden $\frac{3}{4}$ resp. $\frac{1}{2}$, Dollars ca. 11 en 25 punten boven contant.

In bankpapier ging veel om; het reizigers-verkeer droeg het zijne daartoe bij. Marken bankpapier waren sterk aangeboden, doch het aanbod werd door de Banken geregeld opgenomen. Dollar-noten waren zeer gezocht; zij deden ca. 4 cent agio. Ook voor Zwitsersche bankpapier was veel vraag. Om tot nu toe onbekende reden worden door enkele Zwitsersche banken moeilijkheden gemaakt bankpapier voor tourisme uit te voeren. Ook gouden munten waren gezocht; uit Engeland zijn verscheidene kleine zendingen aangekomen.

LONDEN, 20 JULI 1931.

De nerveuse stemming, die zich verleden week in enkele van de Europeesche centra deed gevoelen, deelde zich gelukkig slechts ten deele mede aan de Londensche markten en werd ook vlug weder overwonnen door de kalme houding van de Bank van Engeland en de groote deposito banken.

De moeilijkheden in Duitsland leidden tot een paniekachtige notering in enkele deviezen, waaronder ook Francs op Woensdag, toen de markten daar weder openden na den nationalen feestdag van 14 Juli. Groote posten sterling werden daarom verkocht, welke hier gedekt werden door goudremisen. Aan de Bank van Engeland werd daarom sedert midden verleden week tot en met heden ongeveer £10 miljoen goud onttrokken.

Deze onttrekkingen hadden op haar beurt invloed op de geldmarkt waar geld eenigszins schaarscher werd en op de discontomarkt, waar de notering tot 2 $\frac{3}{8}$ —27 $\frac{1}{16}$ aantrok.

De Bank van Engeland verhoogde echter haar minimum disconto niet. Indien noodig kan een discontostijging nog plaats hebben op een anderen dag dan den gebruikelijken Donderdag, ofschoon de Bank van dezen regel slechts uiterst zelden afwijkt.

HET ACCEPT-CREDIET EN ZIJN CONSEQUENTIES.

Bank A verzoekt Bank B, om in haar plaats met betrekking tot wissels, getrokken door haar cliënten, als betrokkene te fungeeren en de wissels te accepteren; Bank B verklaart zich daartoe bereid op voorwaarde, dat A op den vervaldag voor dekking zorgt.

Ziedaar in zijn eenvoudigsten vorm het accept-crediet, veel voorkomend in ons land door het feit, dat wissels, geaccepteerd door enkele banken, door De Nederlandsche Bank niet in disconto worden genomen.

Het accept-crediet staat de laatste weken in het brandpunt van de belangstelling der Nederlandsche bankierswereld. De déconfiture van de Amstelbank tengevolge van het ineenstorten van de Oesterrijische Kreditanstalt, schijnt deze belangstelling te hebben gaande gemaakt.

Banken, die aan de Amstelbank accept-crediet hadden verleend, doch nu plotseling voor het feit kwamen te staan, dat de verplichting tot fondsbezorging op den vervaldag door de Amstelbank niet werd nagekomen, zochten terstond naar middelen om elders verhaal te zoeken. Sommige beroepen zich daarbij op een aansprakelijkheid van den trekker, en zoo ziet men thans, dat tal van cliënten van de Amstelbank, die krachtens de accept-credietverhouding van deze bank met andere banken, rustig op deze laatste hebben getrokken, plotseling uit hun rust worden opgeschrikt door een actie tot terugbetaling van het genotene.

Is dit juist? Bestaat er onder deze omstandigheden een dergelijke aansprakelijkheid van den trekker tegenover den acceptant? Er schijnt te dezen opzichte eenige onrust en onzekerheid te bestaan in de bankierswereld. Men hoort zelfs spreken van een ondermijning van het wisselcrediet, enz. Wat is er van dit alles? In het onderstaande zullen wij trachten op deze vragen een antwoord te geven.

* *

Bestaat er in het algemeen een verplichting van den trekker om den betrokkene, die zonder dat hem fonds bezorgd is, heeft geaccepteerd en betaald, schadeloos te stellen? Deze vraag moet stellig bevestigend worden beantwoord.

Onze wet (Art. 140 W. v. K.) zegt met zooveel woorden, dat er tusschen den trekker en acceptant een verhouding van lastgeving ontstaat. De trekker noodigt den betrokkene uit tot acceptatie en betaling van den wissel; door te accepteren neemt de betrokkene de lastgeving aan. Trekt de trekker krachtens een reeds tusschen partijen bestaande rechtsverhouding (bijv. credietverhouding) dan ligt de aanvaarding van de opdracht reeds besloten in die verhouding.

Krachtens Art. 1845 B. W. nu heeft de lasthebber, die zijn last heeft vervuld, een vordering tegen zijn lastgever tot vergoeding van zijn verschotten en onkosten. Deze vordering, naar Romeinschrechtelijken trant wel *actio mandati contraria* geheeten, kan de acceptant, die krachtens opdracht van den trekker betaald heeft, tegen dezen laatste instellen, wanneer deze niet voor fonds heeft gezorgd. Deze actie is er een van het gemeene recht en behoort niet tot de z.g. wisselacties.¹⁾ Waar men in het buitenland bij de wisselverhoudingen de gelding van het gewone recht uitsluit, schijnt men deze vordering van den acceptant op den trekker dan ook niet te kennen.²⁾

Art. 106 W. v. K., bepalende, dat de trekker of de

¹⁾ Cf. *Zevenbergen*, Order- en Toonderpapier, no. 206; *Ribbius*, Wisselrecht, no. 216.

Aldus ook de rechtspraak; cf. Rb. Groningen, 22 Oct. 1897, P. v. J. 1897, p. 92; Rb. Breda, 28 Jan. 1902, W. 7763; Rb. Zierikzee, 1 April 1919, N. J., p. 567.

²⁾ Cf. *Zevenbergen*, t.a.p.

INHOUD.

Biz.

HET ACCEPT-CREDIET EN ZIJN CONSEQUENTIES door <i>Mr. M. J. C. Vrij</i>	652
Het Deutsche kunstzijde-syndicaat door <i>H. M. H. A. van der Valk</i>	654
De Rijksmiddelen	656
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Moratorium in Duitschland door <i>Dr. Carl Krämer</i>	657
De financiële positie van Hongarije en de Successiestaten door <i>Dr. K. von Buday</i>	659
AANTEKENINGEN:	
De electriciteitsvoorziening van Nederland	660
MAANDIJJERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	663
Overzicht der opbrengsten van het Staatsbedrijf der P.T.T.	664
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	664— 670
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

gene voor wiens rekening is getrokken, zorgen moet, dat de betrokkene op den vervaldag het noodige fonds in handen heeft, wijst in dezelfde richting.

Doordat deze *actio mandati contraria* geen wisselactie is, is het mogelijk, dat de verhouding trekker-acceptant beïnvloed wordt door andere overeenkomsten. De wet zelf voorziet reeds een dergelijk geval, waar zij spreekt (Art. 141 W. v. K.) van de gehoudeheid van dengene, voor wiens rekening wordt getrokken, ten opzichte van den acceptant. Bij een wissel, getrokken voor rekening van een derde toch, is niet de trekker, doch de derde verplicht bij den betrokkene fonds te bezorgen. Omgekeerd heeft de acceptant, die ongedekt betaald heeft, geen vordering ex art. 1845 B. W. tegen den trekker, doch tegen den derde. Immers in dit geval trekt de trekker voor rekening en in opdracht van een derde en blijft zelf tusschenpersoon. Niet voor zichzelf geeft hij een opdracht tot accepteren aan den betrokkene, doch voor een ander, en de betrokkene, die dit weet, hetzij door een aanteekening op den wissel zelf, hetzij door vermelding in den adviesbrief,¹⁾ treedt als lasthebber toe tot een rechtsverhouding met den derde, niet met den trekker.

De vraag rijst dus terstond: wordt bij een accept-credietverhouding getrokken voor rekening van een derde? Zoo neen, brengt de accept-credietverhouding anderszins een wijziging in de normale rechtsbetrekking tusschen trekker en acceptant?

Het schijnt, dat men op het oogenblik hier en daar de eerste meening is toegedaan. Men zegt dan, dat in het onderhavige geval voor rekening van de Amstelbank is getrokken, en dat dus, zooals hierboven werd uiteengezet, niet de trekker, maar de Amstelbank ex Art. 1845 B. W. tegenover den acceptant verbonden is.

Deze meening komt mij niet juist voor. „Van een wissel voor rekening van een derde is sprake,” zegt *Scheltema* in zijn bewerking van Polaks Handboek, dl. III, p. 141, „wanneer iemand, die naar het normaal verloop trekker zou zijn, om de een of andere

¹⁾ Hetzij op andere wijze, indien men met *Scheltema* (p. 141) en *Ribbius* (no. 94) van meening is, dat de bepaling van Art. 143 W. v. K. niet limitatief is.

reden buiten het wisselverband wensch te blijven, en nu aan een derde verzoekt, voor zijn rekening een wissel te trekken." Ook *Ribbius* (no. 94) geeft een dergelijke omschrijving.

Zou in het onderhavige geval de Amstelbank als trekker zijn opgetreden? In het algemeen, geeft Bank A opdracht aan haar cliënt om voor haar rekening en eigenlijk voor en namens haar te trekken op Bank B, met wie zij in een accept-credietverhouding staat? Is de trekker hier alleen maar tusschenpersoon? Behartigt hij niet veeleer zijn eigen belangen?

De vragen stellen is haar beantwoorden. Niet voor de Amstelbank wordt getrokken, maar de trekker trekt voor zichzelf; hijzelf geniet het voordeel van den wissel. Hier is slechts in zooverre een afwijking van het normale geval, dat de trekker op iemand anders trekt dan op wien hij volgens den gewonen gang van zaken getrokken zou hebben. Hier wordt niet getrokken voor rekening van een derde in den juridischen zin van het woord; veeleer zou men hier kunnen spreken van een acceptatie voor rekening van een derde, i.c. de Amstelbank.

De actie van den acceptant, die ongedekt heeft geaccepteerd en betaald, kan dus in het onderhavige geval door den trekker niet ontzenuwd worden door het verweer, dat voor rekening van een derde zou zijn getrokken.

Daarmede is echter niet vanzelf uitgemaakt, dat de trekker geen enkel verweer zou kunnen ontleenen aan de accept-credietverhouding tusschen Bank A en B. Om deze quaestie te beoordeelen, zal de accept-credietverhouding nader moeten worden geanalyseerd.

Bank A, die in het normale geval betrokkene zou zijn geweest, vraagt, om haar daartoe moveerende redenen, aan Bank B om voor haar cliënten als betrokkene en acceptant te fungeren. Bank B is daartoe bereid op voorwaarde, dat A fonds bezorgt. Een eigenlijke credietverleening is daarin niet te zien. Wanneer dan een cliënt van A op B trekt, zal B, die anders niet zoo grif geaccepteerd zou hebben, omdat zij den trekker veelal niet kent en niet in eenige verhouding tot hem staat, den wissel accepteren, d.w.z. de opdracht tot betaling haar door den trekker gedaan, aanvaarden, op grond van de overweging, dat Bank A krachtens de accept-credietovereenkomst voor fonds zal zorgen. Voldoet B aan haar verplichtingen uit den wissel, m.a.w. accepteert en betaalt zij, en blijft A in gebreke voor fonds te zorgen op den vervalldag, dan heeft B zonder fonds geaccepteerd en betaald, en heeft zij een actie uit Art. 1845 B. W. tegen den trekker. Ook zal zij een actie kunnen instellen tegen Bank A, die in gebreke is gebleven haar verplichtingen, voortvloeiende uit de accept-credietovereenkomst na te komen, doch deze actie draagt juridisch een subsidiair karakter. De verbintenis van Bank A om voor fonds te zorgen is niet anders dan een garantie, een zich sterk maken ten behoeve van haar cliënt, op grond waarvan Bank B op zich genomen heeft den wissel te accepteren. De verbintenissen van trekker en Bank A tegenover Bank B loopen parallel, spruiten voort uit verschillende overeenkomsten.

Opgemerkt moet worden, dat in de praktijk de verbintenis van Bank A als primair wordt beschouwd. Immers zij is het, die voor fonds zorgt, tegenover den trekker op grond van de tusschen hen bestaande verhouding (bijv. crediet), tegenover Bank B krachtens de accept-credietovereenkomst. Juridisch evenwel ligt de actie tegen den trekker meer voor de hand, en deze mogelijkheid den trekker aan te spreken wordt werkelijkheid bij een déconfiture van Bank A. Ook langs dezen weg wordt den trekker het recht ontzegd zich te beroepen op de overeenkomst tusschen Bank A en B.

In deze actie van den acceptant tegen den trekker kan een onbillijkheid zijn gelegen, wanneer de trekker zijnerzijds heeft voldaan aan zijn verplichtingen jegens Bank A. In dat geval toch moet hij dubbel be-

talen. Wel krijgt hij zonder twijfel een actie tegen Bank A, die verzuimd heeft voor hem bij Bank B fonds te bezorgen, maar bij een faillissement van A komt dit praktisch neer op enkele procenten. Er ligt dan ook een zeker gevaar in als cliënt van de eene bank te trekken op een andere, waarmede de eigen bank in een accept-credietverhouding staat.

Ingewikkelder wordt deze verhouding, wanneer de trekker geen cliënt was van Bank A, doch zonder dit kenbaar te maken, trok voor rekening van een derde, die wel in een verhouding tot Bank A stond. Dit kan zich voordoen, wanneer een verkoper in opdracht van den koper, doch niet uitdrukkelijk voor diens rekening¹⁾, trekt op Bank B, met wie de bank van den koper, Bank A, in een accept-credietverhouding staat. In dat geval is onder de onderhavige omstandigheden de verkoper zijn goed kwijt en moet hij achteraf nog eens den ontvangen koopprijs (het wisselbedrag) aan Bank B terugbetalen, zonder dat hij zijnerzijds een actie heeft op Bank A. Wel zal hij den koper, zijn lastgever, kunnen aanspreken²⁾, die zijnerzijds weer verhaal kan zoeken op Bank A. In dit geval is dus een „circuit d'actions" noodig om den waren schuldlige, Bank A, die in gebreke is gebleven fonds te bezorgen, tot vergoeding te nopen.

* *

Uit het bovenstaande blijkt, dat in het onderhavige geval terecht de trekkers worden aangesproken tot vergoeding van het wisselbedrag.

Daarbij moet echter wel één ding goed in het oog worden gehouden, nl. dat de actie van de geaccepteerd en betaald hebbende Bank B tegen den trekker alleen opgaat, zolang de verbintenis van Bank A jegens B krachtens de accept-credietverhouding nog bestaat. Wanneer bijv. bij acceptatie of betaling van den wissel Bank B zonder van de zijde van Bank A dekking te hebben ontvangen, deze laatste voor het wisselbedrag in rekening-courant belast, is er groote kans, dat aangenomen wordt, dat daarmede de actie van Bank B tegen den trekker vervalt.

Wel wordt door de Nederlandsche jurisprudentie niet in het algemeen aangenomen, dat boeking in rekening-courant noveerende, schuldvernieuwende werking heeft³⁾, doch er is alle reden in het onderhavige geval aan te nemen, waar de rekening-courantverhouding gewoonlijk een uitvloeiSEL is van een credietverhouding tusschen de beide banken, dat door deze boeking Bank B te kennen geeft, dat A voor fonds heeft gezorgd.

In dat geval wordt Bank B niet geacht zonder fonds te hebben geaccepteerd of betaald, en heeft zij geen actie ex Art. 1845 B. W. tegen den trekker.

Resumeerende komen wij tot de conclusie, dat een trekker door den acceptant die betaald heeft kan worden aangesproken, wanneer de bank met welke hij in relatie staat, nalatig blijft voor hem fonds te bezorgen bij de bank, waarop hij heeft getrokken. Dit is niet het geval, wanneer de trekker heeft getrokken voor rekening van een derde en dit op den wissel of in den adviesbrief heeft vermeld, of wanneer de bank, die als betrokkene fungeert, vóór of op den vervalldag de bank van den trekker of den derde in rekening-courant voor het wisselbedrag heeft gedebiteerd.

Vanzelfsprekend gaat de trekker ook vrijuit, wanneer de bank waarop getrokken zal worden, aan den trekker heeft geschreven, dat zij te zijnen behoeve, gezien haar accept-credietverhouding met zijn bank, een crediet heeft geopend. Immers in dat geval is de fondsbezorging gelegen in de credietverleening door de accepteerende bank aan den trekker.

Mr. M. J. C. VRIJ.

¹⁾ Ware dat wel het geval, dan was niet de trekker, maar de derde, voor wiens rekening is getrokken, gebonden tegenover den acceptant.

²⁾ *Ribbius*, no. 95.

³⁾ Cf. H. R. 3 Mei 1928, W. 11846, N. J. 1928 p. 1580.

HET DUITSCHE KUNSTZIJDE-SYNDICAAT.

Evenals in zoovele andere industrieën is ook in de kunstzijde-industrie den laatsten tijd de toestand steeds ongunstiger geworden. De gevolgen van een veel te snelle uitbreiding van het productie-apparaat in de jaren 1927, 1928 en 1929 doen zich thans gevoelen, waarbij natuurlijk ook de hevigheid van de huidige depressie het hare bijdraagt.

Weliswaar is in verschillende landen de productie van kunstzijde beperkt, maar de depressie heeft een nog grootere daling van het verbruik in het leven geroepen, hetgeen o.a. blijkt uit de verscherpingen van de afzetverhoudingen. Deze omstandigheid is overigens ook te wijten aan de verhooging van de invoerrechten van kunstzijde in verschillende landen in de laatste jaren (Ver. Staten, Canada en Spanje), waardoor de wereldmarkt steeds kleiner is geworden, en de strijd op de vrije markten thans met groote heftigheid wordt gevoerd. Daarvan heeft in de eerste plaats de Duitse industrie de nadeelige gevolgen ondervonden. Duitsland is, ondanks zijn eigen groote industrie, door het lage invoerrecht, een van de grootste invoerlanden van kunstzijde van de wereld en een dankbaar afzetgebied van de Europeesche industrie. Waren tot voor kort de Italiaansche producenten de grootste concurrenten op de Duitse markt, sedert de laatste jaren is ook de invoer uit Frankrijk sterk toegenomen, zooals de volgende tabel zal verduidelijken.¹⁾

In- en uitvoer van Duitsland (in 1000 ton).

Jaar	Uitvoer	Invoer	Invoer uit							
			Italië		Frankrijk		Zwitserland		Nederland	
1927	4.30	9.37	3.94	42	0.25	3	1.18	13	1.80	19
1928	5.70	8.58	2.99	35	0.19	2	0.90	11	2.03	24
1929	8.50	9.02	3.47	39	0.48	5	0.98	11	2.31	26
1930	6.96	11.78	4.84	41	1.14	10	1.30	11	2.44	21

De verschillende pogingen om tusschen de groote Duitse producenten en de verbruikers van kunstzijde tot overeenstemming te komen, zijn steeds mislukt, omdat een praktische regeling van den afzet niet kon worden verkregen. De steeds grooter wordende concurrentie heeft in Mei tot nieuwe onderhandelingen geleid, die tenslotte resultaat hebben gehad, want op 2 Juli jl. is te Berlijn definitief het Duitse kunstzijde-syndicaat tot stand gekomen. Het was bekend, dat de Fransche producenten niet aan de beraadslagingen hebben deelgenomen; de Belgische en enkele kleinere producenten evenmin.

Uit het volgende zal blijken, op welke wijze getracht wordt de „outsiders” buiten de Duitse markt te houden. Daartoe zullen wij het syndicaatscontract aan een nadere beschouwing onderwerpen, waarbij wij tevens zullen zien, welke positie aan de Nederlandsche producenten is toegekend.

Het syndicaatscontract.

De nieuwe overeenkomst, die voor een periode van 10 jaren is afgesloten en betrekking heeft op viscose zijde, heeft ten doel om den invoer van kunstzijde in Duitsland voor de toetredende partijen te beperken op basis van een daartoe opgestelde quote, dus een contingentieering van de markt. Als grondslag voor deze contingentieering is genomen de gemiddelde in-

¹⁾ De hieronder vermelde percentages hebben betrekking op den invoer van het betreffende land ten opzichte van den totalen invoer van kunstzijde in Duitsland voor het verschillende jaren. Opmerkelijk is, dat de Nederlandsche invoer in 1930 in verhouding tot den totalen invoer in Duitsland een vrij aanzienlijken achteruitgang heeft geboekt, waarschijnlijk ten gunste van Italië, maar vooral van Frankrijk. In absolute cijfers is daarentegen de invoer van Nederland nog gestegen. Met het oog op de Fransche concurrentie is daarom het totstandkomen van het Syndicaat voor de Nederlandsche industrie van niet te onderschatten beteekenis.

voer in Duitsland van de hier na te noemen buitenlandse ondernemingen in de jaren 1929 en 1930; voor de Duitse ondernemingen de gemiddelde afzet in Duitsland in die jaren. De namen van de 12 toetredende ondernemingen met de quoten, zooals die in het contract zijn vastgesteld, laten wij hieronder volgen:

	Percentage	Hoeveelheid (in tonnen)
Ver. Glanzstoff-Fabr. A. G., Elberfeld.	43	10.600
Glanzstoff-Courtauld G.m.b.H., Elberfeld		
I. G. Farben	15½	3.800
Küttner	6	1.500
Spinn. Zehlendorff-Berlijn	6½	1.600
Herminghaus & Co., Elberfeld	1	250
Aku, Arnhem	6	1.500
E.K.L., Breda	3	750
Snia Viscosa—Milaan	17½	4.400
Châtillon—Milaan		
Cisa—Milaan		
Steckborn—Zwitserland	1	250

In totaal heeft de overeenkomst dus betrekking op ongeveer 25 miljoen KG., dat is circa 90 pCt. van het gemiddelde verbruik van kunstzijde in Duitsland in de jaren 1929 en 1930. Neemt het verbruik van kunstzijde in Duitsland toe of af, dan worden de hoeveelheden, die de genoemde ondernemingen aan de verwerkers mogen leveren, overeenkomstig de bovenstaande percentages vermeerderd of verminderd. Een interessante bepaling is verder, dat de quoten verkoopbaar zijn; ten opzichte van de verkoopcondities zijn de leden geheel vrij.

Het syndicaat beoogt niet op te treden als een centraal vertegenwoordigend lichaam, maar als centraal verkoopbureau, dat dus zelfstandig koopt en verkoopt. De afzonderlijke verkooporganisaties van de genoemde ondernemingen worden overgenomen en gecentraliseerd, waardoor een vermindering van de verkoopkosten (wordt verkregen. De geheele opzet van het contact is er verder op gericht, dat door de leden geen handelingen worden verricht, die tegen de belangen van de anderen indruischen. Zoo heeft men erin voorzien, dat de leden niet via handelaren of andere organisaties, niet in Duitsland gevestigd, kunstzijde aan de Duitse verbruikers verkopen. Deze constructie is dus van vergaanden aard en is dus niet te vergelijken met de andere conventies, die er voor de Duitse kunstzijdemarkt hebben bestaan en die meestal op prijsafspraken betrekking hadden. Het centrale verkoopbureau stelt voor bepaalde perioden voor elke kwaliteit de prijzen vast, regelt verder de credietgrenzen, enz.

Ondanks de strenge bepalingen wat den verkoop betreft, is het contract anderzijds weder zeer soepel. Het is namelijk mogelijk dat het syndicaat rekening houdt met de wenschen van de afnemers om van bepaalde ondernemingen te blijven betrekken. Ieder lid behoudt verder het recht om zelf het contact met zijn cliënten te bewaren. Dit is vooral van belang bij het invoeren van nieuwe producten, bij het opheffen van moeilijkheden, het geven van technische adviezen, bij reclamaties, enz.

De afrekening van de leden met het Syndicaat zelf heeft men als volgt gedacht. Van de prijzen wordt een bepaald percentage afgetrokken voor administratiekosten, en verder nog een premie voor skonti's, delcredere, reiskosten, provisies, enz. Elk lid kan dus exact berekenen, wat hij voor zijn product krijgt, waardoor de eigen organisatie dus niet de minste storing ondervindt.

Aan het hoofd van het Verkoopbureau staat een Directeur Generaal, waarvoor voorloopig de Heer Carl Benrath zal optreden. Verder zijn er 12 afdelingen, aan elk hoofd waarvan een vertegenwoordiger van de 12 deelnemende ondernemingen staat. De boekhouding, expeditie en andere afdelingen van de afzonderlijke verkooporganisaties worden in dit verkoopkantoor gecentraliseerd, hetgeen even-

cens een aanmerkelijke besparing van onkosten zal opleveren.

Het Syndicaat, dat den juridischen vorm heeft gekozen van een G.m.b.H., heeft een kapitaal van R.M. 100.000.—, waarin de leden op grond van hun quote hebben deelgenomen. Boven den Directeur-Generaal staat de vergadering van de leden, die een stemrecht overeenkomstig hun quoten bezitten. Ingeval van moeilijkheden, die op de uitvoering van het contract betrekking hebben, treedt een scheids-gerecht op.

Indien nu een order bij het centrale verkoopbureau binnenkomt, wordt deze toegewezen aan de onderneming, die steeds aan den betreffenden cliënt heeft geleverd, waarbij evenwel rekening wordt gehouden met den stand van de quote, want het syndicaat moet zorgen, dat de leden van hun quoten komen.

Hoewel de aangesloten ondernemingen ongeveer 90 pCt. van het kunstzijdeverbruik in Duitschland controleeren, is hiermede de concurrentie van de outsiders nog niet onderdrukt. De vraag rijst dan ook, hoe men de outsiders van de markt tracht te houden en of hiervoor een effectief middel is gevonden.

Deze kwestie is geregeld door het z.g. „treurabat“¹⁾. Dit rabat, dat progressief is op grond van de hoeveelheden, die worden betrokken, kan tot 10 pCt. stijgen en wordt aan de afnemers vergoed, onafhankelijk van het feit, bij welk lid van het syndicaat zij gekocht hebben. De groote beteekenis van dit rabat is dan ook, dat het alleen wordt toegekend, indien de afnemer steeds van de Syndicaatsleden blijft betrekken. Koopt dus een afnemer, die de verkoopbepalingen van het Syndicaat heeft ondertekend, bij een outsider, dan verliest hij voor dat jaar alle rechten op rabat.

Het is vrijwel zeker, dat de kunstzijdeverwerkers tot het Syndicaat zullen toetreden, niet alleen om het rabat, maar vooral ook omdat zij voor bepaalde kwaliteiten op een geregelde afzet moeten kunnen rekenen. Dit is vooral van belang voor groote verbruikers; kleine afnemers kunnen er het nog wel op wagen buiten het Syndicaat te koopen, en daarom voor het loopende jaar het recht op rabat te verliezen. Doeltreffender zou natuurlijk zijn, indien een bepaling was opgenomen, dat een verwerker voor het betreffende jaar van levering door het Syndicaat zou worden uitgesloten, indien hij buiten het Syndicaat zou koopen. Voor zooverre ons bekend, bestaat een dergelijke bepaling bij een cementsyndicaat in België, waarbij men zeer goede resultaten t.o.v. de saneering van de markt heeft bereikt.

In elk geval verzekert het treurabat het bestaan van het Syndicaat en daardoor tot op zekere hoogte de stabiliteit van de prijzen in Duitschland, welke zoodoende niet al te ernstig verstoord kunnen worden door outsiders, wier kans zeer gering is om noemenswaardige kwantiteiten in Duitschland af te zetten.

Het spreekt natuurlijk vanzelf, dat het Syndicaat bij haar prijspolitiek afhankelijk is van de situatie op de wereldmarkt. Immers het Syndicaat zal zich nooit kunnen veroorloven de prijzen onafhankelijk van de wereldmarkt vast te stellen, maar zal altijd rekening moeten houden met de prijzen, die daar gelden. Bovendien moet de textielindustrie in Duitschland met het oog op haar belangrijken export, scherp kunnen concurreeren met de textielindustrie in het buitenland. Dit op zichzelf reeds maakt het noodzakelijk, dat de Deutsche industrie geen verzwarende condities worden opgelegd.

Vooruitzichten voor een internationale overeenkomst.

Het nieuwe Syndicaat, dat thans in Duitschland tot stand is gekomen, opent zekere perspectieven voor een internationale of althans Europeesche overeenkomst. Alle pogingen, die tot dusverre ondernomen zijn om overeenstemming tusschen de verschillende kunstzijde producenten te verkrijgen, hebben tot nu toe gefaald. Voor het eerst in de geschiedenis van de

kunstzijde-industrie hebben de voornaamste producenten uit verschillende landen zich aaneengesloten, om, zij het weliswaar op een bepaald gebied, de onderlinge concurrentie uit te schakelen. Hiermede is dus een goede basis voor verdere samenwerking gelegd. Inderdaad doen reeds geruchten de ronde om op dezelfde grondslagen, waarop in Duitschland de afzet is geregeld, ook in andere landen samen te werken. Er schijnen nu reeds stappen te worden gedaan voor de contingentieering van de markt in Tsjecho-Slowakije, Oostenrijk, Hongarije en Zwitserland. Het lijkt niet twijfelachtig, dat dezelfde ondernemingen ook wel in deze landen tot overeenstemming zullen kunnen komen. Indien dit het geval mocht zijn, dan zou hiermede op een belangrijk deel van de Europeesche markt stabielere verhoudingen geschapen zijn. Bovendien schijnen nu reeds outsiders pogingen in het werk te stellen om eveneens tot het Syndicaat te mogen toetreden. Dit zijn voornamelijk de Belgische fabrieken onder leiding van Tubize en de Fransche fabrieken onder leiding van het Comptoir.

Mocht dan ook op den duur een saneering van een deel van de Europeesche markt worden verkregen, dan zou dit zeker leiden tot een prijsbasis, die loonender is dan thans het geval is. In dit verband moge er aan worden herinnerd, dat reeds gedurende de onderhandelingen tweemaal een verhooging, zij het weliswaar een zeer kleine, heeft plaats gevonden.⁴⁾ In het nu gedachte systeem van het Syndicaat, waarbij geen concurrentie meer kan optreden dan alleen van de outsiders is, zoodra de algemeene toestand iets gunstiger wordt, een aantrekking van de prijzen te verwachten. Dat dit voor de kunstzijde-industrie van groot belang zou zijn, moge hieruit blijken, dat de prijsdaling tegenover 1928 ongeveer 40 pCt. bedraagt.

Zooals reeds opgemerkt, zijn zowel de A.K.U. als de H.K.L. tot het Syndicaat toegetreden. Hiermede hebben beide concernus ongetwijfeld hun internationale positie versterkt, vooral indien men bedenkt, dat de Nederlandsche kunstzijde-industrie voor 90 pCt. op export is aangewezen en in belangrijke mate bij de Deutsche markt is betrokken, zooals o.a. uit de onderstaande tabel blijkt:

Uitvoer van kunstzijde (enkeldraads in streng) in tons.
in proc. v/d.

	Totaal	Duitschland	tot. uitvoer
1925	2.847	90	3,2
1926	5.325	831	15,6
1927	6.952	2.101	30,2
1928	7.601	2.551	33,6
1929	8.602	2.890	33,6
1930	8.919	2.940	33,0
1931 1ste halfj. . .	4.804	1.466	30,5

De Nederlandsche kunstzijde-industrie heeft dus in de laatste jaren een derde van den totalen uitvoer in Duitschland afgezet en door het nieuwe Syndicaat zal zij haar positie op de Deutsche markt behouden.

Aan den anderen kant moet evenwel met een ongunstigen factor rekening worden gehouden. Indien het aan het Syndicaat mocht gelukken de outsiders geheel of gedeeltelijk van de Deutsche markt te houden, dan zal daardoor ongetwijfeld de concurrentie op de overige vrije markten worden verscherpt en zal het Syndicaat ook bij haar prijspolitiek den terugslag van de toestanden op de wereldmarkt ondervinden, daar immers de prijzen in Duitschland, zooals wij reeds gezien hebben ten nauwste afhankelijk zijn van die van de wereldmarkt.

Hieruit blijkt dus, dat de beteekenis van deze overeenkomst eerst volkomen tot haar recht zal komen, indien de producenten ook op andere markten tot samenwerking bereid zullen zijn. In elk geval zijn door het tot stand komen van het Deutsche Syndicaat de kansen voor een internationale of althans Europeesche overeenkomst grooter dan zij ooit zijn geweest.

H. M. H. A. VAN DER VALK.

⁴⁾ In hoeverre deze prijsverhoogingen met seizoensinvloeden in verband hebben gestaan is natuurlijk niet te beoordeelen.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Juni 1931, afzonderlijk en vereenigd met die der vorige maanden, in vergelijking gebracht met de raming van dat jaar en de opbrengst over dezelfde tijdvakken van 1930.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand *f* 34.842.700 op tegen *f* 39.728.100 in Juni 1930 en vertoonen mitsdien een achteruitgang van *f* 4.885.400. De totale opbrengst bleef voorts een bedrag van *f* 4.315.300 bij de raming ten achter.

De nieuwe financiële regeling tusschen Rijk en gemeenten maakt het noodig, dat de cijfers iets nauwkeuriger worden geanalyseerd. Nu nl., te beginnen met het belastingjaar 1931, van de grondbelasting slechts een vierde aan het Rijk ten goede komt en de overige drie vierden aan de gemeenten worden uitgekeerd, terwijl de personeele belasting, te beginnen met hetzelfde dienstjaar, geheel ten bate van de gemeenten komt, kan met een eenvoudige vergelijking van het eindcijfer van den maandelijkschen middelenstaat met het evenredig deel der raming niet worden volstaan. Laat men daarom, teneinde een zuiverder beeld te krijgen, de beide genoemde belastingen terzijde, dan blijkt, dat de overige middelen in de afgelopen maand *f* 5.490.800 minder dan de gemiddelde maandraming hebben opgebracht, doch komt men tevens tot het verrassend resultaat, dat nog *f* 338.700 boven de inkomst van Juni 1930 kon worden geboekt. De teruggang is derhalve geheel aan de belastingen, die thans geheel of grootendeels voor rekening van het Gemeentefonds loopen, te wijten.

De totaal-opbrengst over het eerste halfjaar van 1931 bedroeg *f* 232.914.700, d.i. *f* 26.827.800 minder dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar. Ook de raming werd niet bereikt (nadeelig verschil *f* 2.033.400). Ook deze cijfers behoeven intusschen eenige rectificatie. Indien de grondbelasting en de personeele belasting niet worden medegerekend, blijkt, dat de overige middelen *f* 13.929.300 bij de opbrengst van de eerste zes maanden van 1930 zijn ten achter gebleven, terwijl, voor wat de raming betreft, een nadeelig verschil van *f* 9.576.200 valt te constateeren. Neemt men nu in aanmerking, dat het laatst bedoelde cijfer over de eerste 3 maanden van dit jaar *f* 8.381.200 bedroeg, dan blijkt, dat het tekort ten opzichte van de raming in het 2e kwartaal slechts weinig is toegenomen. Hiertegenover moet echter worden opgemerkt, dat de middelen in het 2e kwartaal doorgaans de ruimste opbrengsten geven.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonen de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting, de zout-, de gedistilleerd- en de suikeraccijns, de rechten en boeten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking, alsmede de domeinen een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de personeele belasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de rechten op den invoer, het statistiekrecht, de geslacht-, de wijn-, de bier- en de tabaksaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de rechten en boeten van zegel, de rechten en boeten van registratie en de loods-gelden.

De grondbelasting gaf in de afgelopen maand nog een bate van *f* 1.063.900, of *f* 2.869.500 minder dan in Juni 1930. Gerekend over zes maanden beliep de teruggang *f* 7.472.100. De oude dienstjaren brachten in dien tijd nog *f* 86.000 meer op dan in het 1e halfjaar 1930. Daar de ontvangsten in de eerste maanden van het jaar bijna uitsluitend betrekking hadden op de oude dienstjaren, die nog geheel aan het Rijk ten goede komen, werd de raming in het tijdvak Januari t/m Juni met *f* 4.014.200 overschreden.

Bij de personeele belasting valt iets dergelijks te bespeuren. Hier bedroeg de teruggang in de afgelopen maand *f* 2.354.600 en in het eerste halfjaar

f 5.426.300, terwijl de raming, gerekend over zes maanden, met *f* 3.528.500 werd overtroffen. In de totaal-opbrengst van het 1e halfjaar is evenwel ingevolge art. XI der wet van 14 Juni 1930 (Staatsblad No. 245) een bedrag van *f* 641.800 begrepen wegens aandeelen in de kwade posten over vorige belastingjaren van het Leeningfonds 1914, van de provinciën en van de gemeenten.

De inkomstenbelasting vertoonde in de afgelopen maand een belangrijke stijging (van *f* 994.800). Echter werd de raming niet gehaald (inkomst *f* 1.771.400 minder), voor de maand Juni overigens een geheel normaal verschijnsel. Gerekend over zes maanden kwam *f* 1.656.200 minder binnen dan in het vorige jaar, doch werd het evenredig deel der raming met *f* 8.960.300 overschreden. Bij vergelijking der ontvangsten over laatstgenoemde perioden van 1930 en 1931 blijkt, dat de ontvangen bedragen als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden verdeeld:

	Jan. t/m. Juni 1930	Jan. t/m. Juni 1931
1927/28....	<i>f</i> 199.900	—
1928/29....	„ 950.300	<i>f</i> 189.200
1929/30....	„ 51.893.700	„ 1.021.000
1930/31....	„ 72.600	„ 49.647.000
1931/32....	—	„ 603.100
Totaal ..	<i>f</i> 53.116.500	<i>f</i> 51.460.300

Tot dusver houdt de inkomstenbelasting zich vrij goed op peil. De oude dienstjaren ondervinden den invloed der economische depressie nog niet noemenswaard. De opbrengst van het nieuwe belastingjaar 1931/32 schijnt hoog (*f* 603.100), doch in dit bedrag is *f* 539.200 wegens aandeelen in kwade posten van Leeningfonds, provinciën en gemeenten begrepen.

De vermogensbelasting liet ditmaal weer een stijging in opbrengst zien (van *f* 210.700), waardoor de daling van de maand Mei weer grootendeels werd gecompenseerd. Toch werd de opbrengst van de eerste zes maanden van 1930 in het afgelopen halfjaar niet geheel bereikt (ontvangst *f* 242.500 minder). Dat de raming met *f* 1.386.100 werd overtroffen, beteekent niet veel, daar de eerste maanden van het jaar voor dit middel voordeelig zijn. Ook voor dit middel geldt, dat de ontvangsten tot dusver niet tegenvallen; de terugslag der huidige conjunctuurwisseling is eerst in de toekomst te verwachten.

De dividend- en tantiëmebelasting wees een lager opbrengstcijfer van *f* 762.200. Langzaam maar zeker loopen de ontvangsten van dit middel terug. Juist in het midden van het jaar begint de opbrengst ruimer te vloeien, na het verschijnen van de Jaarverslagen van verschillende ondernemingen. Vandaar, dat de maandraming ditmaal met bijna *f* 192.000 werd overtroffen, hoewel ongeveer een kwart minder werd ontvangen dan in Juni 1930. De halfjaarstaat vertoont ten opzichte van de ontvangsten van het vorige jaar een vermindering van *f* 1.699.900 en in vergelijking met de raming een tekort van *f* 3.273.400. Hoewel een enkele maand voor deze belasting geen basis van vergelijking kan vormen, voorspellen de inkomsten der laatste maanden niet veel goeds voor den verderen loop van dit middel.

Liepen de invoerrechten in Mei 'jl. met bijna *f* 1 miljoen terug, ditmaal viel een daling van slechts *f* 47.500 te bespeuren. Toch waren de ontvangsten ditmaal niet veel lager dan in Mei 'jl. Het groote verschil is dan ook toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de maand Mei 1930 ruim *f* 1 miljoen meer opleverde dan de maand Juni van dat jaar. Duidelijk komt de verminderde waarde van den invoer tot uiting, indien men de cijfers over de eerste zes maanden met elkander vergelijkt. Het loopende jaar verschaftte tot dusver *f* 3.443.800 minder dan het vorige en *f* 3.675.700 beneden het evenredig deel der raming. Sterker inzinking nog valt intusschen bij het statistiekrecht te constateeren, dat in de afgelopen maand *f* 60.800 minder te boeken gaf en gerekend over zes maanden een daling van *f* 466.900, d.i. met ongeveer

een kwart, vertoonde. De vermindering van den geheelen in- en uitvoer wordt hierdoor al zeer duidelijk gedemonstreerd.

De accijnzen vertoonden een onderling verschillend beeld. De zoutaccijns gaf een accres van f 18.800, al werd de maandraming niet gehaald (ontvangst f 45.500 minder). De geslachtaccijns bleef zich in dalende lijn bewegen; ditmaal bedroeg het deficit f 146.600. Vergelijken met de raming was het nadeelig verschil zelfs f 274.400. De lage veeprijzen, gepaard met den invoer van buitenlandsch vleesch, oefenen op den loop van dit middel een zeer ongunstigen invloed. Gerekend over zes maanden leed de schatkist een verlies van f 1.421.900. De wijnaccijns bracht f 58.800 minder op; vermoedelijk wordt in den laatsten tijd vruchtenwijn gebruikt voor producten, waarvoor vroeger wijn werd gebezigd. Het gedistilleerd gaf een klein surplus (van f 13.800). De verhooving van het tarief van f 180 tot f 200 per H.L. bracht dus weinig baat; de daling der inkomsten van velen door de malaise doet het gebruik van dit genotmiddel blijkbaar afnemen. Overigens was de loop van dit middel in de afgelopen maanden bevredigend. De bieraccijns leverde f 311.300 minder op; voor de daling der inkomsten uit dezen accijns mag wellicht eenzelfde reden worden aangevoerd als hierboven ten aanzien van den gedistilleerdaccijns werd te berde gebracht. De suikeraccijns gaf een stijging in opbrengst te zien van f 409.100, dat niet aan een verschil in crediettermijnen is toe te schrijven. Bij dezen accijns werken de lage prijzen van het artikel blijkbaar stimuleerend op het gebruik. Tenslotte moge nog worden gewezen op den tabaksaccijns, die f 211.300 minder in de schatkist bracht. Na de record-opbrengst der vorige maand, toen een stijging in opbrengst van f 528.300 viel waar te nemen, mag aan de daling van de afgelopen maand niet te veel waarde worden gehecht. De tabaksaccijns is, afgezien van de opbrengst der Staatsloterij, het eenige middel, dat in de eerste 6 maanden zoowel de ontvangst van het vorige jaar als de raming heeft overtroffen. Eene vergelijking van de opbrengsten der accijnzen over de eerste halfjaren van 1931 en 1930 en met de raming leidt tot het volgende resultaat:

	Opbrengst 6 m. 1930	Opbrengst 6 m. 1931	Raming 6 m. 1931
Zout	f 1.150.400	f 1.082.700	f 1.150.000
Geslacht	5.864.400	4.442.500	6.150.000
Wijn	1.317.800	1.210.700	1.300.000
Gedistilleerd ..	17.722.400	18.459.600	18.500.000
Bier	7.386.200	6.402.300	8.200.000
Suiker	24.361.800	24.649.700	26.700.000
Tabak	14.424.700	15.036.100	14.500.000

Alleen de gedistilleerd-, de suiker- en de tabaksaccijns geven een hogere ontvangst dan in het vorige jaar, terwijl het evenredig deel der raming slechts bij den tabaksaccijns werd overschreden.

De belasting op gouden en zilveren werken leverde f 17.300 minder op; over 6 maanden bedroeg de daling f 106.700; ongetwijfeld is ook hier de malaise de aanwijsbare oorzaak voor het ongunstige resultaat.

De zegelrechten daalden met f 267.400, waarvan f 48.000 op rekening komt van de beursbelasting. Gerekend over zes maanden werd f 368.800 minder geïnd dan in het vorige jaar, terwijl in vergelijking met de raming een nadeelig verschil van f 589.600 valt op te merken. De opbrengst van het effectenzegel (op obligaties en pandbrieven) neutraliseert bij dit middel eenigszins de vermindering der andere rechten. De lage opbrengst der registratierechten is evenzeer als een symptoon van de economische depressie te beschouwen. In de afgelopen maand liepen de ontvangsten terug met f 412.100; gerekend over zes maanden bedroeg de daling zelfs f 6.436.000. Een vergelijking met de raming valt ook ongunstig uit; hier bedraagt het nadeelig verschil f 5.317.300.

De successierechten gaven ditmaal een accres van

f 971.400, waaruit de onberekenbaarheid van dit middel weer eens duidelijk blijkt. De loop van deze rechten viel tot dusver niet tegen; een toeneming in opbrengst over zes maanden ad f 1.635.600 is in den tegenwoordigen tijd niet te versmaden. Waar de ontvangsten echter betrekking hebben op circa 8 à 9 maanden geleden opgevallen nalatenschappen, kan de crisis al haar invloed hier nog niet doen gelden.

De domeinen verschaften f 55.400 meer, door toevallige omstandigheden. Daarentegen brachten de loodsgelden f 41.000 minder op. Over 6 maanden werd f 260.300 minder geboekt, waarin de slechte toestand in het havenbedrijf tot uitdrukking komt.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” daalden van f 5.545.800 tot f 4.596.100. Gerekend over zes maanden liepen de ontvangsten in totaal terug met f 11.584.800. De tabaksaccijns op sigaretten bracht tot dusver f 75.600 op.

Voor het „Wegenfonds” kwam in de afgelopen maand f 671.500 binnen tegen f 527.500 in Juni 1930. Van eerstgenoemd bedrag komt f 664.800 op rekening van de wegenbelasting, terwijl de rest of f 6.700 door de rijwielbelasting wordt bijgedragen. In de eerste zes maanden kwam aan het Wegenfonds ten goede f 8.104.300, waarvan f 7.975.600 wegenbelasting en f 128.700 rijwielbelasting. In het vorige jaar bedroegen de beide laatstgenoemde opbrengstcijfers respectievelijk f 7.432.400 en f 172.900.

Voor het eerst komen op den middenstaat inkomsten ten bate van het „Gemeentefonds” voor. In Juni werd ontvangen f 61.200 gemeentefondsbelasting en f 5.500 aan opcenten vermogensbelasting.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

MORATORIUM IN DUITSCHLAND.

Dr. Carl Krämer te Hamburg schrijft ons:

Eenige weken geleden werd te dezer plaatse in een uitvoerige beschouwing gewezen op den ernstigen toestand in Duitschland¹⁾ en tot slot de overtuiging uitgesproken, dat voor de veiligheid van de Rijksmark en de positie van de Rijksbank het er bijna geheel van zou afhangen, of de deviezenvoorraad van de particuliere banken, den handel, de industrie en particulieren gemobiliseerd, d.w.z. in dienst gesteld zou kunnen worden van een algemeene valuta-politiek. De gebeurtenissen, die daarop volgden, zullen beter begrepen worden, indien wij vooraf vaststellen, dat deze mobiliseering nauwelijks gelukt is. Eerst in de laatste dagen is men iets nader tot dit doel gekomen.

Toen wij op 20 Juni ons artikel beëindigden, had de Rijksbank juist besloten op 22 Juni een vergaande credietrestrictie in te voeren; tegelijkertijd werd echter het Hoover-plan bekend en zag de Rijksbank van de doorvoering van dit besluit af. Daarmede heeft zij ongetwijfeld den directen invloed van het Hoover-plan overschat. Op 25 Juni was de vraag naar deviezen reeds weder in vollen gang en op 27 Juni bezat de Rijksbank nog R.M. 1.4 milliard aan goud en deviezen tegen 2.8 milliard op 30 Mei jl. Met deze feiten voor oogen, zou het voor de Rijksbank wenschelijk zijn geweest, haar credieten niet verder uit te breiden en alle bezitters van deviezen te nopen deze wegens gebrek aan credietfaciliteiten aan de Rijksbank te verkoopen.

De Rijksbank betrad intusschen een anderen weg en trachtte in het buitenland credieten op te nemen. Voor den ultimo van Juni ontving zij van de Centrale Banken en van de B. I. S. een op 16 Juli vervallend herdisconteeringscrediet, ten bedrage van \$ 100 miljoen; voor den bankstaat van 7 Juli werd een crediet van de Golddiskontbank (een bijzondere afdeling van de Rijksbank) bij eenige Amerikaansche huizen, ten bedrage van \$ 50 miljoen, opgenomen. Deze maatregel werd daarom voor juist gehouden, omdat men op het spoedige afsluiten van de onderhandelin-

¹⁾ Zie E.-S. B. van 24 Juni jl.

gen te Parijs over het Hoover-plan hoopte en hiervan een terugkeer van het vertrouwen en een verbetering van de deviezenpositie verwachtte. Dat waren intusschen bedriegelijke verwachtingen.

Ook na afloop van de onderhandelingen te Parijs duurden de credietopzeggingen van het buitenland en de aankoop van deviezen in het binnenland voort; Zaterdag 11 Juli werd bijv. voor een bedrag van meer dan R.M. 100 miljoen aan deviezen in Berlijn opgevraagd. Daarop besloot de Rijksbank eindelijk op 13 Juli tot credietrestrictie over te gaan. Intusschen was echter de goud- en deviezenvoorraad van de Rijksbank tot R.M. 860 miljoen gedaald en hadden in het binnenland gebeurtenissen plaatsgegrepen, die dezen maatregel min of meer illusoir maakten. Ter vergemakkelijking geven wij hieronder een overzicht van de ontwikkeling van de voornaamste posten van de Rijksbank, waaruit de invloed van de verkeerde valutaten credietpolitiek is na te gaan.

Data	Goud en deviezen ¹⁾	Van de Bank ¹⁾	Wissels ²⁾	Beleeningen	Circulatie ³⁾	Dekkingpercentage ⁴⁾
In miljoenen Rijksmark.						
31 Mei	2576.5	2576.5	1816.4	167.2	4721.8	59.9
7 Juni	2412.9	2412.9	1764.0	69.9	4475.5	59.2
15 „	1869.9	1869.9	2032.7	154.9	4279.2	48.1
23 „	1503.8	1503.8	2349.8	136.7	4104.7	40.4
30 „	1720.7	1402.1	2970.9	355.2	4721.0	40.1
7 Juli	1792.8	1162.8	3188.4	224.5	4519.4	43.6
15 „	1490.5	860.5	3383.4	386.0	4576.3	35.8

¹⁾ Heeft betrekking op den stand 3 dagen vóór de publicatie van den bankstaat. Hierin zijn niet begrepen de onzichtbare deviezen; einde Mei rond R.M. 250 miljoen, vanaf einde Juni nihil.

²⁾ Incl. Rijkschatkistwissels en vanaf 30 Juni incl. de tegen herdiscontingering en de tegen credieten van de Gold-diskontbank afgegeven wissels.

³⁾ Biljetten van de Rijksbank en van de Rentebank.

⁴⁾ Verhouding van goud en deviezen tot de biljetten van de Rijksbank. De wettelijke dekking bedraagt 40 pCt.

De belangrijkste post van dit overzicht is die van de bankbiljettencirculatie, waaruit blijkt, dat de herdiscontingeringen en beleeningen zoo groot waren, dat niet alleen geen vermindering van de circulatie plaats vond, maar dat zij zelfs op 15 Juli R.M. 300 miljoen grooter was dan een maand geleden, waarbij men moet bedenken, dat ook de omloop van pasgeld meer dan R.M. 100 miljoen grooter was dan op 15 Juni.

* *

De wensch van de Rijksbank om, indien eenigszins mogelijk, een credietcontractie te vermijden en haar streven alle mogelijke credietbronnen in het buitenland te benutten — de credietrestrictie werd eerst doorgevoerd, toen de president van de Rijksbank zich door een persoonlijk bezoek ervan overtuigd had, dat, afgezien van een verlenging van het herdiscontingeringsscrediet tot midden October, zonder politieke concessies, noch in Londen, noch in New-York, noch zelfs in Parijs credieten te verkrijgen waren — hadden natuurlijk ook een zeer reëlen achtergrond. Deze lag in de geringe liquiditeit en niet minder in de geringe rentabiliteit van de Deutsche banken. Over de organisatie van het Deutsche credietwezen kan in rustige tijden het noodige gezegd worden. Hier willen wij slechts op de volgende punten wijzen.

10. De Deutsche banken hebben tot einde September 1930 voor een bedrag van R.M. 8.3 milliard aan buitenlandsche credieten op korten termijn opgenomen, d.w.z. meer dan 50 pCt. van alle door de Deutsche banken verleende credieten waren gebaseerd op buitenlandsche credieten. Van dit bedrag zijn tot einde Mei 1931 reeds ongeveer R.M. 1.5 milliard teruggetrokken. Daarentegen bezaten de Deutsche banken einde September 1930 valutavorderingen, ten bedrage van R.M. 3 milliard, die einde Mei waarschijnlijk nog R.M. 2½ milliard groot waren, waaronder het

z.g. nostro-tegoed en buitenlandsche wissels voor een bedrag van R.M. 1.3 milliard.

20. Bij de pogingen om de terugtrekkingen van credieten door het buitenland te compenseeren, konden de banken of op de genoemde reserves in valutavorm terugvallen, vooral op de buitenlandsche wissels en het nostro-tegoed, (hiertegen is oppositie gevoerd, waaraan de Rijksbank niet steeds het hoofd kon bieden) of zij konden haar valuta-debiteuren opzeggen. Dit middel was echter buitengewoon moeilijk toe te passen, omdat haar cliënten zelf illiquide waren (alle banken hebben reeds aanzienlijke afschrijvingen op haar debiteuren gedaan en zullen dat nog verder moeten doen). Maar indien het gelukt was, dan zouden de cliënten een poging hebben gedaan om de vereischte deviezen van de Rijksbank te verkrijgen. Of men gaf binnenlandsche credietonderpanden (wissels) aan de Rijksbank en kocht daarmee deviezen.

Toen nu in Juni de opzegging van buitenlandsche credieten bij de banken aanhield, — zij hebben tot heden zeker nog R.M. 1.5 milliard aan buitenlandsche credieten en 0.5 milliard aan valutareserves verloren — zouden de banken ongetwijfeld of althans enkele van haar in groot gevaar hebben verkeerd, indien de Rijksbank niet bereid was geweest binnenlandsche wissels van de banken over te nemen in ruil voor deviezen. De Rijksbank heeft echter niet dit risico willen loopen en zoo is zij de banken en daarmee natuurlijk ook het overige particuliere bedrijfsleven, dat voor dezelfde problemen stond, op buitengewone wijze tegemoetgekomen. Zij heeft daarmee echter ook de gelegenheid voorbij laten gaan om een groot deel van datgene, wat aan deviezen of in het algemeen aan buitenland-sche vorderingen in Duitschland aanwezig was (men denke slechts aan de z.g. kapitaal- en belastingvlucht naar het buitenland) door een rigoureuze credietpolitiek eruit te persen. Deze politiek is in Duitschland sterk becritiseerd en wanneer tenslotte steeds het resultaat beslissend is, zoo kan men zeggen, dat deze politiek terecht becritiseerd werd, want zij had geen succes en kon de ineenstorting van het Deutsche bankcrediet niet verhinderen.

* *

Want de deviezenecrisis duurde zoolang, dat zij het publiek op den duur wel nerveus moest maken. In den eersten tijd hadden de credietopzeggingen alle banken ongeveer in gelijke mate getroffen; sedert einde Mei concentreerde de aanval zich min of meer op enkele instellingen, waartegen men langzamerhand een bepaald wantrouwen van de zijde van het binnenland ging koesteren. Indien de Rijksbank snel en energiek ingegrepen had, dan had men wel een binnenlandsche paniek kunnen vermijden, want het binnenland was in het begin niet al te nerveus.

Toen echter de onzekerheid steeds grooter werd en het binnenland tot de overtuiging kwam, dat het buitenland geen vertrouwen meer had, werd het wantrouwen in het binnenland steeds sterker. Ongeveer sedert midden Juni, toen zware en onverantwoordelijke verliezen in de industrie bekend werden (Karstadt, Nordwolle, enz.), concentreerde het opvragen van deposito's in het binnenland zich vooral op de Darmstädter und Nationalbank, die in Juni voor een bedrag van R.M. 300 miljoen en van 1—11 Juli alleen voor een bedrag van R.M. 250 miljoen aan crediteuren verloor. (Einde Juni 1930: R.M. 2495 miljoen, einde Mei 1931: R.M. 2170 miljoen). De ontwikkeling bereikte haar hoogtepunt op 11 en 12 Juli. Het bleek, dat het buitenland geen credieten meer zou verstrekken, dat dientengevolge de Rijksbank vanaf 13 Juli tot stopzetting van de credietverleening genoodzaakt was en dat de Danatbank zonder hulp van de Rijksbank aan het einde van haar krachten was. Uit de eidelooze onderhandelingen bleek, dat de Rijksbank niet verder kon helpen, dat dientengevolge de Danatbank — daar een samenwerking tusschen de

grootbanken onbereikbaar was — op 13 Juli haar loketten zou sluiten. Het Rijk verklaarde zich hierop bereid de deposito's van deze bank te garandeeren, een maatregel, die geruuststellend moest werken. Niemand wist echter precies, welken invloed de sluiting van de loketten der Danatbank ondanks de garantie van het Rijk op de andere banken, spaarbanken en credietinstellingen zou hebben. Dit bleek evenwel zeer spoedig, toen de sluiting van de Danatbank een run op alle andere credietinstellingen veroorzaakte, waardoor zij zelf tot een beperking van haar uitbetalingen werden genoopt en de regeering aan de banken eerst een moratorium van twee dagen moest toestaan, dat daarna — behalve voor kleine uitbetalingen — voor alle werkelijke bankschulden tot het einde der week werd verlengd. De effectenbeurs en de wisselmarkt werden voor onbepaalde tijd gesloten. Het publiek ging steeds meer tot het oppotten van bankbiljetten over. Op het oogenblik, dat dit artikel wordt afgesloten (19 Juli), kan slechts worden gezegd, dat het Duitsche bedrijfsleven, met uitzondering van loonen, salarissen en belastingen, voorloopig zijn betalingen heeft gestaakt. Niemand kan voorspellen, wanneer en onder welke omstandigheden het deze weder zal opnemen, temeer daar alles afhangt van bepaalde politieke gebeurtenissen, die zich te Parijs, Londen en — in Duitschland zullen afspelen. Hierover nader in een volgend artikel.

DE FINANCIËLE POSITIE VAN HONGARIJE EN DE SUCCESSIE-STATEN.

Dr. K. von Buday te Budapest schrijft ons:

Het voorstel van Hoover kan als een logisch gevolg van de ontwikkeling van de internationale financiële positie worden beschouwd. De steeds groter wordende moeilijkheden, waaronder de met buitenlandse leeningen belaste landen ten gevolge van de door de gestegen geldwaarde verhoogde rentelasten hadden te lijden, in aanmerking genomen, schijnt het vanzelfsprekend, dat een met herstel- en oorlogsschulden overbelast Europa nauwelijks in staat is zijn groote verplichtingen tegenover de Ver. Staten na te komen. De ontwikkeling van de Amerikaanse en Europeesche betalingsbalansen bevestigt ook dit feit. Europa heeft aan de Ver. Staten \$11,3 milliard oorlogs- en \$4,5 milliard na-oorlogsschulden te betalen. Minister Mellon heeft nog in Sept. j.l. medegedeeld, dat de Ver. Staten aan aflossing en rente van de oorlogsschulden in totaal niet minder dan \$22 milliard zullen ontvangen. Het voorstel van Hoover bewijst, dat ook nu de Amerikanen inzien, dat Europa dergelijke enorme bedragen onder de tegenwoordige economische en politieke omstandigheden niet kan betalen.

Met behulp van gegevens van de Centrale Banken en Ministeries van Financiën van de Successie-staten hebben wij over de buitenlandse schulden op langen termijn te volgende tabel opgesteld:

Buitenlandse schulden op langen termijn van de Successie-staten eind 1930.

(In miljoenen Dollar).

	Hongarije	Oostenrijk	Tsjecho-Slowakije	Roemenië	Joegoslavië
Binnenl. Staatsschuld..	24.6	36.8	843.1	77.-	97.5
Buitenl. Staatsschuld..	244.4	341.9	379.-	1.025.5	759.6
Andere, niet door den Staat opgenomen, buitenlandl. leeningen.....	246.-	102.2	40.7	79.2	22.3
Totale schuld aan het buitenland.....	491.-	444.1	319.7	1.104.7	781.9
Buitenl. staatsschuld per hoofd in Dollars..	27.9	50.7	26.5	59.6	57.3
Totale buitenl. schuld per hoofd.....	56.3	67.3	29.5	64.1	59.-

In den post „Andere, niet door den Staat opgenomen, buitenlandse leeningen” zijn de buitenlandse leeningen van gemeenten en privaatrechtelijke instellingen vervat; in dezen post zijn voor Honga-

rije ook de buitenlandse credieten met een looptijd van 1½—3 jaren met Pengö 240 of \$ 41,9 miljoen opgenomen.

Indien wij bedenken, dat per einde 1928 bijv. Denemarken alleen in de Ver. Staten \$220 miljoen, of \$62 per hoofd en Noorwegen zelfs \$234 miljoen, of \$83 per hoofd, heeft opgenomen, terwijl Hongarije op dat tijdstip slechts in totaal per hoofd voor \$29 buitenlandse leeningen heeft afgesloten, dan is het duidelijk, dat de buitenlandse schuld op zichzelf geen overdreven afmetingen heeft aangenomen.

Eveneens blijkt uit de tabel, dat Hongarije relatief de laagste buitenlandse staatsschuld heeft en dat de credietwaardigheid van het Hongaarsche bedrijfsleven groter is dan die van Joego-Slavië of Roemenië.

In het totaal-bedrag van de buitenlandse schulden van den Hongaarschen staat zijn ook de £3 miljoen begrepen, die in den herfst van 1930 als voorschot op een af te sluiten staatsleening op langen termijn werden opgenomen. In dit bedrag is overigens ook het Hongaarsche gedeelte van de vooroorlogse schulden van de Oostenrijk-Hongaarsche monarchie met 100 pCt. berekend, want de protocollen van Innsbrück en Praag hebben slechts den rentedienst tot 27 pCt. resp. 32 pCt. verlaagd. Daarentegen hebben de begrotingen van Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije en Joego-Slavië de hoofdsom van de aan hen belaste vóóroorlogse schulden op 27 pCt. resp. 32 pCt. vastgesteld, reden waarom, ten einde een juiste vergelijkingsbasis te scheppen, deze bedragen op 100 pCt. moesten worden aangenomen. Een andere correctie moest bij de schulden van Tsjecho-Slowakije aan de Ver. Staten plaats vinden. Deze schuld wordt namelijk in de begroting van Tsjecho-Slowakije met \$115 miljoen opgegeven, terwijl de Amerikaanse Minister van Financiën in zijn verslag over het begrotingsjaar 1930 het bedrag van de zich in handen van de Amerikaanse schatkist bevindende obligaties van Tsjecho-Slowakije met \$170 miljoen vermeldt.

Indien wij de verplichtingen en vorderingen, die uit het protocol van Den Haag en de overeenkomst van Parijs voor de Successie-staten voortvloeien, nader beschouwen, vinden wij de verplichtingen van Tsjecho-Slowakije in de begroting onder den titel „Tax de liberation” met 1.178 miljoen Kronen of \$34,8 miljoen aangegeven, wat met de tegen 6 pCt. gekapitaliseerde hoofdsom van deze betalingen overeenkomt. Voor Hongarije beteekenen de overeenkomsten van Parijs en Den Haag eenerzijds verplichtingen, anderzijds vorderingen. De verplichtingen betreffen de door de Hongaarsche regeering te verrichten betalingen van 13½ miljoen Goudkronen in de periode van 1944 tot 1966, die op 31 Dec. 1930 tot 4 pCt. (rentebasis van het landbouwfonds) verdisconteerd \$23,4 miljoen bedragen, waarbij nog de gekapitaliseerde hoofdsom van de tot 1944 te betalen herstelschulden met \$23,6 miljoen en \$2,7 miljoen voor betalingen uit anderen hoofde komen, d.w.z. een totale verplichting van \$49,7 miljoen. Daartegenover staat de vordering van Hongarije uit de optantenproccesen, tot een totaal bedrag van \$64,5 miljoen (219,4 miljoen Goudkronen van fonds „A”, 100 miljoen van fonds „B”). Hieruit volgt voor Hongarije een debetsaldo van \$14,8 miljoen, waardoor het totale bedrag van de buitenlandse verplichtingen van Hongarije tot \$476,2 miljoen daalt.

In hoeverre het Hoover-moratorium op deze bedragen, die volgens het Haagsche protocol moeten worden betaald, invloed zal uitoefenen, zal op de deskundigenconferentie te Londen worden beslist. Daar deze betalingen echter tot vorming van de „A”- en „B”-fondsen moeten worden aangewend, is het niet waarschijnlijk, dat eenige wijziging in deze betalingen zal plaats vinden.

Een nadere beschouwing van de buitenlandse schulden van Oostenrijk, waarop de déconfiture van de Creditanstalt een nieuw licht heeft geworpen, doet

vermoeden, dat de andere, niet door den Staat in het buitenland opgenomen, leeningen veel hooger zijn dan de statistieken, waaraan wij onze gegevens ontleenen, aantoonen. Oostenrijk beschikt over talrijke oude relaties met het buitenland, die buiten de openbare inschrijvingen om waarschijnlijk aanzienlijke bedragen aan Oostenrijk hebben geleend en waaruit te verklaren is, dat de deviezenportefeuille van de Oostenrijksche Nationale Bank, ondanks de passiviteit der betalingsbalans, gedurende de laatste jaren steeds grooter werd. Door de overneming van de garantie voor binnen- en buitenlandsche credieten van de Creditanstalt, door de uitgifte van 150 miljoen schatkistbiljetten en door de vanwege de B.I.S. aan de Oostenrijksche Nationale Bank verstrekte 100 miljoen Schilling stijgen de totale verplichtingen van Oostenrijk met ongeveer één milliard Schilling, welke echter slechts een virtueele verplichting voorstellen, omdat zij slechts gedeeltelijk in werkelijke schulden mogen worden veranderd.

De buitenlandsche verplichtingen op korten termijn van de Successie-staten zijn niet nauwkeurig vast te stellen. Voor Roemenië en Joego-Slavië bestaan er om zoo te zeggen in het geheel geen gegevens. De statistieken van het Oostenrijksche Ministerie van Financiën geven de buitenlandsche vorderingen op korten termijn met ongeveer 650—700 miljoen Schilling aan, die volgens dezelfde bron met de vorderingen van Oostenrijk op het buitenland in evenwicht zijn. Het schijnt echter, dat dit bedrag te klein is; het genoemde evenwicht werd in elk geval door de onttrekking van buitenlandsche gelden als gevolg van de déconfiture van de Creditanstalt verstoord. Het is de vraag, wanneer Weenen weder de rol van bemiddelaar tusschen Oost en West zal kunnen opnemen.

Voor Tsjecho-Slowakije wordt op gelijke wijze een evenwichtstoestand vermeld, die echter in den laatsten tijd eenigszins verbroken schijnt. Het actief van de z.g.n. loopende bedragen van de betalingsbalans van Tsjecho-Slowakije is overigens van 2 milliard Kc. in 1928 tot 800 miljoen in 1929 gedaald, en het is waarschijnlijk dat deze tendens zich in 1930 en 1931 heeft voortgezet.

Voor Hongarije worden de buitenlandsche verplichtingen van de banken op korten termijn met Pengö 350—380 miljoen aangegeven, waarbij ongeveer Pengö 100—120 miljoen kortlopende schulden van de industrie komen, d.w.z. in totaal Pengö 450—500, of £ 4 miljoen schatkistbiljetten in het buitenland en buitenlandsche gelden, welke in Centraal- en in Oost-Europa in den laatsten tijd heeft plaats gevonden, heeft ook in Hongarije een storenden invloed uitgeoefend. In verband hiermede staat de uitgifte van £ 4 miljoen schatkistbiljetten in het buitenland en 1 miljoen in het binnenland. Voorts heeft de B.I.S. aan de Hongaarsche Nationale Bank een overeenkomstig garantiëcrediet verleend; de posten goud, deviezen en munten zijn overigens van Pengö 164,5 miljoen op 31 Maart 1931 tot 138,7 miljoen op 7 Juli gedaald, hetgeen onder de huidige omstandigheden een betrekkelijk klein verlies beteekent.

AANTEKENINGEN.

De electriciteitsvoorziening van Nederland.

In het jongste kwartaalsbericht van de Amsterdamse Bank, komt een zeer interessante beschouwing voor over de electriciteitsvoorziening van Nederland van de hand van Dr. W. Lulofs, Directeur der Gemeente-Electriciteitswerken te Amsterdam. Deze beschouwing, die wegens plaatsgebrek op enkele punten moest worden bekort, volgt hieronder.

Kolenpositie.

Zooals bekend, is Nederland voor haar electriciteitsproductie geheel op kolen als grondstof aangewezen, zoodat wij in dit opzicht achterstaan bij de

talrijke ons omringende landen, als Duitschland, Zwitserland, Frankrijk, Zweden en Noorwegen, welke groote hoeveelheden electriciteit door middel van waterkrachtcentrales voortbrengen.

Vervacht mag worden, dat dit nadeel zich op den duur steeds sterker zal doen gevoelen, naarmate de installaties der waterkrachtcentrales in meerdere mate zullen zijn afgeschreven. Immers zullen de hierdoor afnemende kapitaallasten van den kostbaren aanleg der waterkrachtwerken, welke de hoofdkosten der productie vormen, zich steeds in mindere mate doen gevoelen, aangezien het grootste gedeelte dezer werken op de eeuwigheid is gebouwd. Hoe dit ook zij, onder de tegenwoordige omstandigheden is deze factor nog niet van principiële beteekenis en staan, in het algemeen gesproken, de kosten van productie hier te lande niet al te zeer achter bij die met waterkrachtcentrales verkregen.

Deze omstandigheid wordt ook wel zeer in de hand gewerkt door de bij uitstek gunstige situatie, welke ons land ten opzichte van het betrekken van steenkool inneemt, en de omstandigheid, dat in ons land op zoo ruime schaal goede gelegenheid tot het stichten van electricische centrales bestaat door de talrijke rivieren en waterwegen, waaruit het noodige koelwater kan worden verkregen en die een goedkope transportmogelijkheid voor de benodigde steenkool geven.

Afgezien van de gunstige ligging van ons land ten opzichte van de ons omringende kolen-produceerende landen, als Engeland, Duitschland en België, waarvan de eerste twee elkaar hier scherp met prijzen beconcurreren, heeft ook de eigen kolenproductie in de laatste jaren vooral belangrijke proporties aangenomen.

Hieruit blijkt, dat de kolenbehoefte van ons land in de jaren 1927 t/m 1929 was:

1927	12,9	miljoen ton,
1928	13,6	„ „
1929	15,5	„ „

terwijl de eigen kolenproductie hierbij gemiddeld rond 4 miljoen ton achter blijft.

Voor welke doeleinden deze kolen worden gebruikt, toont onderstaande tabel, waarin de kolenconsumenten in hoofdgroepen zijn onderverdeeld:

Verbruik van steenkolen en cokes in Nederland.

	1927		1928		1929	
	Tonnen in millioenen	% v/h totaal	Tonnen in millioenen	% v/h totaal	Tonnen in millioenen	% v/h totaal
Industrie (incl. binnenscheepvaart, visscherij, enz.)	7,4	52,7	7,7	52,3	9,6	56,3
Huishouding	2,4	17,0	2,6	17,7	2,8	16,5
Electricische Centrales	0,9	6,5	1,0	7,0	1,2	6,9
Gasfabrieken	1,3	9,2	1,3	8,9	1,4	8,3
Bunkering van Nederlandse schepen	1,2	8,5	1,2	8,0	1,1	6,4
Spoor- en Tramwegen	0,9	6,1	0,9	6,1	1,0	5,6

Hieruit zien wij, dat voor het electriciteitsverbruik slechts rond 7 pCt. van de totaal benodigde hoeveelheid wordt gebezigd, terwijl onze concurrenten, de gasfabrieken, in de jaren 1927, 1928 en 1929, resp. 9,2, 8,9 en 8,3 pCt. noodig hadden. Uit deze cijfers is ook te zien, hoe belangrijk het kolenverbruik voor de huishouding is; immers zijn voor huishoudelijke doeleinden rond 2,5 maal zooveel kolen noodig als voor de totale electriciteitsproductie wordt gebruikt. Hier ligt dus een belangrijk arbeidsveld braak voor den electriciteitsleverancier om in deze groote behoefte aan warmte in de woning langs electricischen weg te voorzien.

Concentratie van de productie,

a. Productie in het algemeen.

De electriciteitsproductie geschiedt in een 23-tal centrales van elk meer dan één half miljoen kWh.

jaarproductie (kWh. is de afkorting voor kilowatt-uur), terwijl daarnaast nog een 26-tal kleinere centrales in werking zijn, welke laatste voor de algemeene productie van geen belang kunnen worden geacht, gezien dat deze tezamen nog geen procent van de totaalproductie hebben. Het aantal kleine centrales is in de laatste 10 jaren, waarover de statistische gegevens bekend zijn, zeer belangrijk teruggelopen, en wel van 76 in 1919 tot 26 in 1928, terwijl ook het aantal grotere centrales nog werd gereduceerd; dit aantal namelijk liep van 28 in 1919 terug tot 23 in 1929, terwijl de gemiddelde jaarproductie van de grotere centrales aan een gestadige sterke stijging onderhevig is. Immers deze liep van rond 12 miljoen kWh. in 1919 op tot 61,2 miljoen kWh. in 1929. Onderstaande tabel geeft hiervan een overzicht:

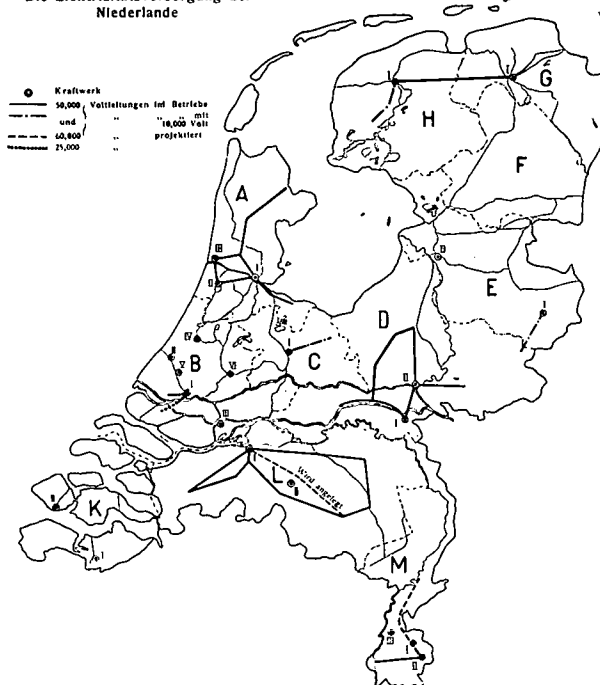
Jaar	Totale jaarproductie van alle centrales in miljoenen kWh	Aantal centrales		kWh in miljoenen per centrale met jaarproductie groter dan 500.000 kWh
		met jaarproductie groter dan 500.000 kWh	met jaarproductie kleiner dan 500.000 kWh	
1919	354	28	76	12
1920	449	25	73	17,3
1921	492	24	65	19,8
1922	580	22	50	25,6
1923	—	22	44	—
1924	755	24	38	31
1925	848	24	31	35
1926	949	23	28	40,9
1927	1086	23	27	46,8
1928	1240	23	26	53,7
1929	1414	23	26	61,2

Al deze cijfers geven duidelijk aan de ook in Nederland gevoelde behoefte tot het concentreren van de productie in grotere centrales onder stopzetting van de kleinere electriciteitsfabrieken.

Verwacht zou mogen worden, dat de gunstige resultaten, met het streven naar productieconcentratie bereikt, aanleiding zouden zijn tot het doen van verdere stappen in deze richting, nl. het doorvoeren van het concentratie-idee, waar het betreft het combineren van de productie voor verschillende afzetgebieden.

Technisch wordt de mogelijkheid hiertoe bevorderd door het zich steeds uitbreidende net van zeer hoge spanning van 50.000 Volt en hooger, waardoor groote elektrische vermogens kunnen worden ver-

Die Elektrizitätsversorgung der Niederlande

voerd (zie grafiek). Deze netgedeelten zijn, op een enkele uitzondering na, uitsluitend voor distributie-

doeleinden tot stand gekomen, doch de afzonderlijke netten naderen elkaar steeds meer en zouden hier en daar met niet al te groote kosten onderling verbonden kunnen worden, waardoor zij dan tevens zouden kunnen worden benut tot koppellijnen van centrales onderling.

Als tweede omstandigheid, welke de concentratie van productie gunstig beïnvloedt, is te noemen het besluit van de Nederlandsche Spoorwegen om ten behoeve van de electrificatie van hun lijnen geen eigen centrales te stichten, doch den voor de electrificatie benodigden stroom geheel te betrekken van de grotere reeds bestaande centrales. Deze omstandigheid werkt de concentratie van productie in twee richtingen in de hand: Niet alleen wordt hierdoor, onder vermindering van het stichten van nieuwe centrales speciaal voor de spoorweglevering, de belasting der bestaande centrales vergroot, doch ook worden belangrijke transportlijnen voor den spoorwegstroom noodig, welke weer onder omstandigheden kunnen worden uitgebouwd tot koppellijnen van centrales onderling.

Toch zien wij een terughoudende tendenz bij het tot stand brengen van dergelijke productiecombinaties met het gevolg, dat wij hier in Nederland in dit opzicht in min of meer belangrijke mate achter zijn geraakt bij wat in andere ons omringende landen reeds tot stand is gebracht.

Het ver doorgedreven overheidsbeheer, waaronder de bedrijven hier te lande staan, is hierop van invloed geweest en heeft ten gevolge gehad, dat plaatselijk belang van meestal politiek aard en de zucht naar baas zijn in eigen huis veelal domineeren boven bedrijfseconomische overwegingen.

b. Vorm van bedrijfsvoering.

De electriciteitsvoorziening is in hoofdzaak provinciaal geregeld; slechts 2 van de 11 provincies maken hierop een uitzondering, te weten Zuid-Holland en Drente.

De meeste provinciale bedrijven werken onder een Rijksconcessie, welke niet op een wettelijke regeling is gebaseerd, doch waarmede het Rijk zich het recht heeft verschafte, invloed op de electrificatie van die districten te kunnen uitoefenen zonder dat het parlement zijn sanctie hiertoe heeft verleend.

Naast deze provinciale electriciteitsbedrijven, waarvan een zestal den vorm van een N.V. hebben gekozen met geheelen of gedeeltelijken overheidsinvloed, en drie zuiver overheidsbedrijven zijn, terwijl slechts één een zuiver particulier karakter draagt, staat een 12-tal gemeentelijke productie-distributiebedrijven, welke door de gemeenten in eigen beheer zijn genomen, zulks geheel wat betreft het distributiedeel, terwijl wat de productie aangaat, wel eenige jaren geleden een neiging was waar te nemen om deze in een of anderen vorm met die der provinciale bedrijven te combineren met het doel de productieconcentratie te bevorderen, welk streven echter in de laatste jaren niet tot verdere ontwikkeling is gekomen, ja zelfs hier en daar een terugslag heeft ondervonden. De resultaten van gebrek aan concentratie doen zich dan ook gevoelen. Afgezien van het feit, dat de exploitatiekosten van met elkaar gekoppelde centrales niet onbelangrijk zouden dalen, zou ook aan geïnstalleerd vermogen belangrijk kunnen worden gespaard.

Dit laatste toont de volgende tabel:

Opgesteld generatorvermogen en som der maximale belastingen in Nederland in de jaren 1919—1929.

Jaar	Totaal opgesteld vermogen aan generatoren in duizendtallen kW		Som der maximale belastingen gedeeld door totaal opgesteld vermogen	
	I	II	III	IV
1919	256	167	0,65	
1920	300	193	0,64	
1921	360	215	0,60	
1922	404	238	0,59	

1923	—	—	—
1924	508	300	0,59
1925	570	329	0,58
1926	632	360	0,57
1927	691	412	0,60
1928	735	460	0,63
1929	821	508	0,62

gemiddeld 0,607

In kolom II van bovenstaande tabel zijn ook opgenomen alle productiemiddelen, welke gedeeltelijk aan de algemeene electriciteitsvoorziening deelnemen, zooals o.a. die der Staatsmijnen en der Hoogovens.

De totale productie voor derden is voor 1929 op 750.000 kW. te stellen.

Uit de tabel is te zien, dat het geïnstalleerde vermogen gemiddeld slechts voor 60,7 pCt. maximaal wordt belast.

Daar dit cijfer met gekoppelde centrales minstens tot 75 pCt. ware op te voeren, zou voor de 508.000 kW maximale belasting, welke in 1929 optrad, dus hoogstens 670.000 kW geïnstalleerd vermogen noodig zijn geweest, gevende een besparing van 151.000 kW, hetgeen beteekent een besparing van aanlegkapitaal van 20 à 25 miljoen gulden.

Daar de Overheid, welke in het algemeen de electriciteitsbedrijven hier te lande exploiteert, zich het noodige bedrijfskapitaal gemakkelijk kan verschaffen, wordt de noodzaak om dergelijke kapitaalsbesparing te realiseren, in mindere mate gevoeld, terwijl de technisch-economische ontwikkeling van elk der bedrijven afzonderlijk nog voldoende ruimte biedt om hierop de volle aandacht van den eigen exploitant geconcentreerd te houden.

De Electriciteitslevering.

De nevenstaande tabel „Centrales en Opwekking” toont het stroomverbruik gedurende de laatste jaren per provincie separaat opgegeven.

Uit deze tabel blijkt o.a. dat een geregelde jaarlijksche toeneming van rond 14 pCt. valt te constateren, waaruit verdere continuïteit ook voor de toekomst mag worden geconcludeerd.

Verder geeft het verbruik per inwoner per jaar een kijk op het specifieke verbruik in de verschillende districten. Dit cijfer is in de tabel „Specifiek verbruik in 1929” tot uiting gebracht.

Houden wij daarbij in het oog, dat Nederland geen specifiek industrieel land is en geen belangrijke grootindustrie bezit, dan mogen deze cijfers niet onbevredigend worden genoemd.

Specifiek verbruik in 1929.

Provincie	Aantal inwoners		Opwekking in 1929	
	op het einde van 1929	Opwekking in mil. kWh per inwoner	in mil. kWh	per inwoner
Noord-Holland ...	1.483.739	419 ¹⁾	282 ¹⁾	
Zuid-Holland	1.929.940	450	233	
Noord-Brabant ...	881.467	146	166	
Utrecht	399.139	66	165	
Overijsel incl. een deel van Drente	513.191	80	156	
Gelderland	813.759	114	139	
Groningen incl. een deel van Drente	391.546	52	133	
Limburg	543.368	53 ²⁾	98 ²⁾	
Friesland	402.175	26	65	
Zeeland	247.963	8	32	
Drente (zie onder Overijsel en Groningen)	221.624	—	—	
Totaal	7.832.911	1.414	181	

¹⁾ Zonder eigen verbruik van de Hoogovens.

²⁾ Zonder eigen verbruik van de Staatsmijnen.

Een zeer uitgebreid distributie- en verdeelnet dekt geheel Nederland. Reeds in het jaar 1919 waren van de 1118 gemeenten hier te lande met rond 6,449 miljoen inwoners, 405 gemeenten met 5,3 miljoen inwoners, of rond 80 pCt. van de geheele bevolking, onder het bereik van de electriciteitslevering. In den loop der jaren is deze verhouding nog aanmerkelijk gunstiger geworden, zoodat in 1928 van de 1079 ge-

Centrales en opwekking.

Provincie	Centrales in het jaar 1929 ¹⁾	Opwekking in miljoenen KWH					Toenem. in %	
		1920	1926	1927	1928	1929	1920/1929	1928/1929
A. N.-Holl.	I Amsterdam II Haarlem III IJmuiden (Hoogovenbedrijf)	160 ²⁾	286 ²⁾	326 ²⁾	373 ²⁾	419 ²⁾	162	12,5
B. Z.-Holl.	I Rotterdam II Den Haag III Dordrecht IV Leiden V Delft VI Gouda	147	303	348	395	450	206	13,9
C. Utrecht	I Utrecht	21	52	57	60	66	214	10
D. Gelderland	I Arnhem II Nijmegen	20	66	80	95	114	470	20
E. Overijsel (incl. een deel v.F.)	I Hengelo II Zwolle	25	55	61	69	80	220	15,9
F. Drente (zie onder EenG)								
G. Groningen (incl. een deel v. F)	I Groningen	18	36	41	47	52	189	13,1
H. Friesland	I Leeuwarden	6	20	22	24,8	26,3	339	6,1
K. Zeeland	I Westdorpe II Vlissingen	2	5	6	7	8	300	14,3
L. N.-Brab.	I Geertruidenberg II Tilburg	24	88	101	121	146	508	20,6
M. Limburg	Centrales der kolenmijnen: Emma (I), Wilhelmina (II) en Maurits (III)	26 ³⁾	38 ³⁾	44 ³⁾	48 ³⁾	53 ³⁾	104	10,3
Totaal		449	949	1086	1240	1414	215	14,0

¹⁾ De hoofdletters en de Romeinse cijfers hebben betrekking op de kaart.

²⁾ Zonder eigen verbruik van de Hoogovens.

³⁾ Zonder eigen verbruik van de Staatsmijnen.

meenten met 7,731 miljoen inwoners reeds 935 met 7,465 miljoen inwoners aan het electriciteitsverbruik deelnamen, waardoor het percentage van 80 uit 1919 tot 96,6 pCt. is gestegen, en dus, ook met het oog op de talrijke voor electrificatie onbereikbare eilanden, gezegd kan worden, dat praktisch het geheele vaste land onder bereik van de electricische stroomlevering is gekomen.

Tariefpolitiek.

De omgekeerd evenredige verhouding tusschen totaal gemaakte winst en winst per geleverde eenheid is hoofdzakelijk te verklaren uit de omstandigheid, dat minder winstname per eenheid verhoogd specifiek verbruik in de hand werkt. De juistheid van deze stelling wordt bekrachtigd door de cijfers van de volgende tabel over 1929:

Plaats	Aan de verbruikers afgeleverde kWh	Aantal inwoners van het verzorgingsgebied	Verkochte kWh per inwoner	Winst in centen per verkochte kWh
Amsterdam ⁴⁾	241.036.161	793.000	305	3,638
Den Haag ..	12.893.018	460.000	265	3,999
Rotterdam ..	166.241.036	730.000	228	4,337

⁴⁾ Amsterdam levert en gros 96.689.126 kWh aan de P.E.G.E.M. voor verdere distributie buiten bemoeiing van Amsterdam.

Hieruit mag dus de conclusie worden getrokken, dat waar uit de bedrijfsgegevens blijkt, dat zowel

totale winst als ook intensief specifiek gebruik gebaat wordt met lagere winsten op de verkochte kWh genomen, het vooral voor overheidsbedrijven zaak is, het in deze richting te sturen, daar voor bedrijven, die een algemeen belang hebben te dienen, een zoo hoog mogelijk opgevoerd intensief verbruik minstens even belangrijk is als het maken van winst. Nu kan men maar niet willekeurig winstmarges gaan verlagen, doch men moet met beleid en kennis van zaken daar prijzen verlagen, waar dit tot vergrooten omzet kan leiden. Hoe dit te doen, behoort tot de taak van bedrijfsleider en bestuur.

De bovenvermelde gegevens toonen wel aan, dat ook voor overheidsbedrijven met monopolistisch karakter bedrijfsbeleid een groote en belangrijke factor is.

Veelal wordt het inzicht gehuldigd, dat een overheidsbedrijf, in welken vorm ook gegoten, door zijn monopolistisch karakter geen moeite behoeft te doen om een financieel sterke positie te scheppen en te handhaven, onder de overweging, dat door het monopolie concurrentie is uitgeschakeld en daardoor de inkomsten zoodanig geregeld kunnen worden, dat deze steeds een sluitende exploitatie met een willekeurig vastgestelde winstmarge waarborgen.

De voorgaande beschouwingen hebben reeds doen zien, dat ook bij dergelijke bedrijven de winstmarge door factoren van bedrijfsinzicht en beleid sterk beïnvloed worden, zoodat de vermelde opvatting in haar algemeenheid onjuist is. Het monopolie geeft slechts een betrekkelijken waarborg tegen concurrentie, getuige de scherpe concurrentiestrijd, welke juist de electriciteitsbedrijven hebben moeten voeren, zoowel onderling als tegen het particuliere initiatief.

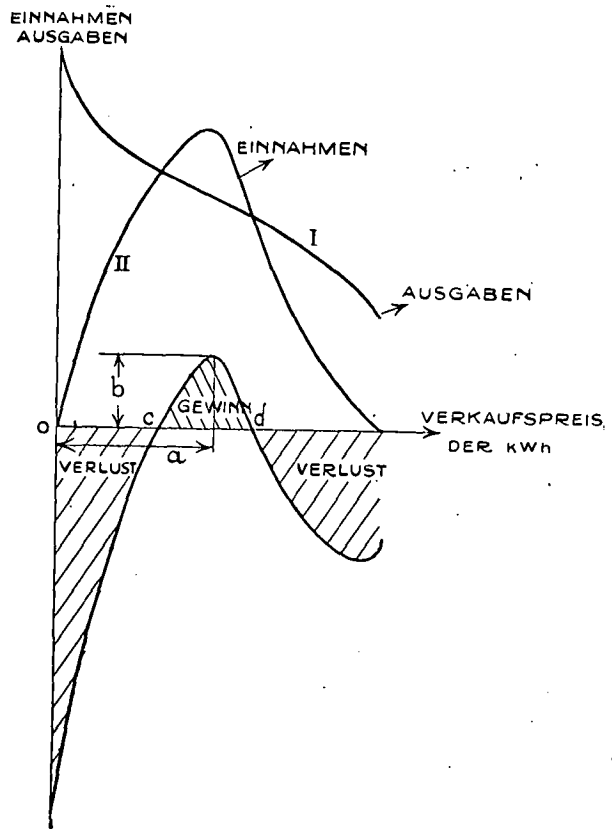
Geven de behaalde bedrijfsresultaten reeds een bewijs uit de praktijk van de onjuistheid van het begrip, dat door overheidsbedrijven, welke in zekere mate een monopolistisch karakter dragen, door verhooging van prijzen steeds meer winst kan worden gemaakt, zoo is ook het bewijs te leveren, dat steeds slechts één bepaalde prijs voor een bepaalde toepassing de beste financiële resultaten geeft, terwijl prijzen daarboven zoowel als daarbeneden gelegen een winstdaling, resp. een verlies opleveren. Dit is duidelijk te demonstreeren door de volgende overweging:

Zetten wij de inkomsten en uitgaven in krommen uit, afhankelijk van den kWh-prijs, dan zullen wij bij een stroomprijs van nul de hoogste uitgaven hebben, aangezien het verbruik zeer hoog zal zijn. Nu nemen de uitgaven bij stijgenden kWh-prijs af door afnemend gebruik als gevolg van den verhoogden prijs, totdat, wanneer door een absurd hoogen stroomprijs niemand meer stroom zal nemen (zie kromme I, grafiek 2), een minimum bereikt wordt gelijk aan de vaste kosten van het bedrijf, dus die kosten, welke onafhankelijk van het stroomverbruik zijn.

De inkomsten hebben een ander verloop; zijn deze nul bij een stroomprijs nul, dan stijgen zij bij toenemenden stroomprijs; deze stijging gaat niet steeds door, gezien dat bij den bovengenoemden absurd hoogen stroomprijs niemand meer stroom neemt en daarbij andermaal de inkomsten tot nul terugvallen. De inkomstenlijn moet dus na een zekere stijging weer bij wederopgevoerde stroomprijzen afbuigen en door daling weder op nul terugkomen (zie kromme II, grafiek 2).

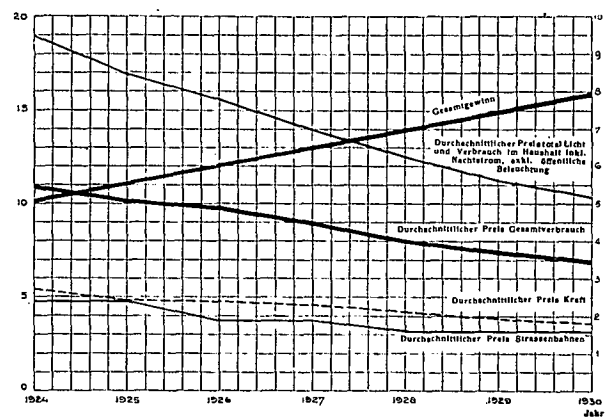
Waar het verschil van inkomsten en uitgaven het winstcijfer geeft, is het duidelijk, dat bij een zekeren stroomprijs a de maximumwinst b wordt gemaakt en dat bij prijzen onder c en boven d een verlies te boeken valt.

Belangrijk is in dit verband te noemen de ervaring, in Amsterdam opgedaan, welke toont, dat bij een steeds dalenden gemiddelden verkoopprijs een geregeld stijgende winst kon worden geboekt (zie grafiek 3), waaruit men zou mogen concluderen, dat niettegenstaande den relatief lagen gemiddelden prijs

men hier toch nog is op dat gedeelte van de winstkromme, waar bij verlaging van den prijs de winst nog hooger wordt, dus dat de prijzen hier gemiddeld zijn gelegen tusschen de grenzen a en d.

Gem. verkoopprijs van het G. E. B. te Amsterdam.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1930.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1928/29	—	—	189.179	31.367
1929/30	13.491	200.342	1.021.019	167.990
1930/31	4.247.597	4.616.162	49.647.021	8.358.896
1931/32*)	a 2.653.147	b 812.021	c 603.109	d 77.843
Totalen ..	6.914.235	5.628.525	51.460.328	8.636.096

*) Ingevolge art. XI der wet van 14 Juni 1930 (Stbl. No 245) zijn hieronder begrepen de aandelen in de kwade posten over vorige belastingjaren van het Leeningfonds 1914, van de provinciën en van de gemeenten, wegens:

- a) Grondbelasting f 41.323
- b) Personeele belasting „ 641.815
- c) Inkomstenbelasting „ 539.230
- d) Vermogensbelasting „ 66.401

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
18 Juli 1931	158.700		243.800	24.500	51.380
11 „ 1931	160.000		248.300	29.000	49.080
4 „ 1931	160.900		243.800	32.300	50.460
20 Juni 1931	115.384	45.633	243.602	35.997	49.158
13 „ 1931	115.000	46.068	248.331	33.263	48.430
6 „ 1931	114.969	46.824	249.600	32.391	48.996
30 Mei 1931	114.934	47.053	243.933	41.819	47.686
19 Juli 1930	138.783	22.465	273.105	53.016	30.800
20 Juli 1929	148.139	20.869	305.066	49.224	27.292
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dts-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
18 Juli 1931		97.400		***	59
11 „ 1931		106.700		***	58
4 „ 1931		107.600		***	58
20 Juni 1931	9.379	20.556	38.218	31.389	58
13 „ 1931	9.416	24.545	39.379	29.801	57
6 „ 1931	9.163	24.129	37.492	29.562	57
30 Mei 1931	9.088	25.178	36.498	26.916	57
19 Juli 1930	10.683	34.578	44.224	51.128	49
20 Juli 1929	10.643	27.120	117.395	32.025	48
25 Juli 1914	7.259	6.395	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
15 Juli 1931	165.200	358.913	65.078	7.407	30.164
8 „ 1931	165.811	359.258	65.362	7.102	27.837
1 „ 1931	164.421	357.429	65.842	34.319	28.746
24 Juni 1931	164.014	352.832	70.063	9.633	27.129
17 „ 1931	161.987	352.266	68.661	9.395	28.044
10 „ 1931	156.288	354.251	61.005	6.597	28.526
16 Juli 1930	156.371	365.121	50.359	6.218	20.392
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
15 Juli '31	30.021	15.676	66.429	33.705	66.287	57 ^{1/32}
8 „ '31	31.826	15.734	64.543	34.986	66.553	57 ^{23/32}
1 „ '31	32.931	11.490	99.402	34.091	66.992	46 ^{1/10}
24 Juni '31	30.401	25.249	61.644	33.520	71.182	59 ^{1/32}
17 „ '31	30.846	15.017	71.446	33.681	69.721	58
10 „ '31	33.121	9.627	69.561	33.267	62.037	55 ^{1/32}
16 Juli '30	55.696	10.397	69.588	35.506	51.251	44 ^{1/16}
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitent.	Wissels	Waarv. op het buitent.	Beleeningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
10 Juli '31	56.227	855	8.030	21.909	17.603	2.822	3.200
3 „ '31	56.229	851	6.946	23.119	18.687	2.892	3.200
26 Juni '31	56.426	851	6.419	25.365	19.790	2.779	3.200
19 „ '31	56.525	850	5.737	25.078	20.424	2.793	3.200
11 Juli '30	44.457	357	6.744	24.068	18.988	2.765	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diversen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
10 Juli '31	5.082	2.208	78.186	1.528	8.028	11.977
3 „ '31	5.082	2.244	78.610	1.524	7.579	11.868
26 Juni '31	5.082	1.984	76.927	888	7.625	15.187
19 „ '31	5.082	2.258	76.475	1.048	8.264	14.128
11 Juli '30	5.395	1.605	72.859	3.113	4.459	6.769
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN

21 Juli 1931.

In het begin der afgelopen week was de stemming aan de tarwemarkt flauw, mede tengevolge van de financiële moeilijkheden in Duitsland. Deze laatste zijn echter verder niet van grooten invloed geweest en de koersschommelingen aan de termijnmarkten in exporteerende landen waren van betrekkelijk kleinen omvang. In het begin der week daalden de prijzen en toen later geruststellende nieuws uit Duitsland kwam, waaruit men de conclusie maakte, dat er grondige reden bestond om te verwachten, dat een regeling ten gunste van de Duitse financiën zou worden getroffen, zijn de koersen weder matig gestegen. In Noord-Amerika vooral is de stemming aan de effectenmarkt van invloed geweest op den prijsloop. Ook werd omstreeks het midden der vorige week in Noord-Amerika een verhooging in de hand gewerkt door berichten over groote hitte in Rusland. In hoeverre deze geruchten uit Rusland juist zijn, valt niet na te gaan. Door de Russische regering verspreide berichten blijven optimistisch en de Russen zijn sterk aan de markt met tarwe ter verclading van de Zwarte Zee in de eerstvolgende maanden. Het feit, dat geregeld Russische tarwe wordt geoffreerd en dat scheepsruimte wordt geharacterd ter belading aan de Russische havens wijst er niet op, dat de oogstvooruitzichten ongunstig zouden zijn. De berichten van den Balkan luiden gunstig. In Roemenië, waar de bebouwde oppervlakte kleiner is dan in het vorige jaar, wordt een tarwe-opbrengst verwacht van 14.076.000 quarters tegen 16.371.000 quarters in het vorige jaar, in Bulgarije van 7.144.000 quarters tegen 7.296.000 quarters in 1930. In beide landen is een periode van koel weer met veel regen gevolgd door warmte en de weersomstandigheden werken gunstig op de ontwikkeling van de tarweplanten. In Hongarije is men in verschillende streken bezig met het binnenhalen van den oogst. Ook daar is de opbrengst van tarwe kleiner dan in het vorige jaar en wordt zij geschat op 8.188.000 quarters tegen 10.442.000 quarters in het vorige jaar. Tegenover deze verminderde opbrengsten staat, dat die in Duitsland geschat wordt op 21.022.000 quarters tegen 17.434.000 quarters in het vorige jaar. Zware regens zijn in Duitsland gevallen, welke van ongunstigen invloed waren op gerst en rogge, doch waarvan de tarwe heeft geprofiteerd. Uit Frankrijk blijven de berichten over tarwe gunstig luiden en een goede opbrengst wordt verwacht, welke van particuliere zijde op 34.500.000 quarters wordt geschat of ongeveer 6 miljoen quarters meer dan in het vorige jaar. Bovendien belooft de kwaliteit in Frankrijk dit jaar goed te zullen worden. Ook in Italië, waar men ijverig bezig is met het snijden en dorschen van de tarwe, zijn de resultaten over het algemeen gunstig en verwacht men een grooteren oogst dan in het vorige jaar. Wat geheel Europa betreft, belooft dus de opbrengst van tarwe vrij aanmerkelijk grooter te worden dan in het vorige jaar. Deze vooruitzichten hebben er toe meegewerkt, dat koopers van tarwe zich niet haasten en zich er toe bepalen hun voorraden aan te vullen met hetgeen zij noodig hebben. Ook de berichten uit de Vereenigde Staten geven geen aanleiding tot een vaste stemming. Het laatste oogstbericht van het Landbouwbureau te Washington, dat de opbrengst van wintertarwe boven verwachting hoog schatte, en de weersomstandigheden in het voorjaarstarwegebied in den laatsten tijd werken ook al in dezelfde richting. Koeler weer in verschillende streken van het voorjaarstarwegebied en regen waren van gunstigen invloed, alleen in Noord-Dakota blijft men naar meer regen verlangen. Dan is er nog de groote voorraad tarwe van den Farm Board, waarvan men nog steeds niet met zekerheid weet, wat er mee zal gebeuren, zoodat de markt steeds bedreigd blijft met de mogelijkheid, dat groote hoeveelheden op de markt kunnen worden gebracht, wanneer de Farm Board de daarvoor maakbare prijzen hoog genoeg acht. Af en toe duiken er berichten op van tarweverkoop, welke aan den Farm Board worden toegeschreven, welke berichten meestal een drukkenden invloed op de markt uitoefenen. In landbouwkringen wordt er op aangedrongen, dat de Farm Board zich zal verplichten de zich in zijn handen bevindende tarwevoorraden nog gedurende een jaar niet op de markt te brengen, omdat de tegenwoordige prijzen toch al zoo laag zijn, doch deze belofte heeft men van den Farm Board niet kunnen krijgen. Alleen uit Canada zijn de berichten niet gunstig. Wel is er een einde gekomen aan de lange periode van droogte en is bijna overal flink regen gevallen, terwijl de temperatuur is gedaald, maar in verschillende streken is de regen te laat gekomen om de door droogte aangerichte schade weder goed te maken. Vooral in verschillende streken van Saskatchewan is dit het geval. In het Noorden van

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	12/18 Juli 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	12/18 Juli 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	1931	1930
Tarwe	28.144	713.161	723.267	—	9.515	26.554	722.676	749.821
Rogge	1.258	178.353	244.283	—	308	24.650	178.661	268.933
Boekweit	1.033	14.408	9.376	—	145	1.512	14.553	10.888
Maïs	15.352	584.073	523.273	1.530	137.074	90.063	721.147	613.336
Gerst	14.626	354.349	258.328	300	21.915	20.408	376.264	278.736
Haver	5.820	169.636	112.212	—	1.410	2.812	171.046	115.024
Lijnzaad	3.234	118.057	46.015	6.381	279.088	164.486	397.145	210.501
Lijnkoek	2.630	53.840	90.699	—	204	—	54.044	90.699
Tarwemeel	586	63.554	69.763	215	18.536	21.326	82.090	91.089
Andere meelsoorten	685	24.666	10.904	35	8.006	—	32.672	10.904

Alberta is de toestand veel beter en zijn de vooruitzichten gunstig. De vraag naar buitenlandsche tarwe was in de afgelopen week slechts matig. De Vereenigde Staten zijn geregeld met tarwe aan de markt, doch de meeste zaken kwamen tot stand in Manitoba en Plata tarwe, terwijl ook Australische en Russische werd verkocht. Naar aanleiding van de goede vooruitzichten van den Duitschen tarweoogst heeft de Duitse regering de mogelijkheid weder geopend om tarwe uit te voeren tegen drawbacks, welke het mogelijk maken om later dezelfde hoeveelheid buitenlandsche tarwe weder in te voeren, zonder dat daarvoor invoerrecht behoef te worden betaald. Reeds worden aanbiedingen van Duitse tarwe gedaan in Engeland. De prijzen aan de termijnmarkt te Chicago zijn in het begin der week eerst verder gedaald, doch daarna is een verbetering ingetreden, welke zich echter niet geheel heeft kunnen handhaven. Het slot voor den Julitermijn was verzeleken bij de vorige week $\frac{3}{4}$ dollarcent per 60 lbs. hooger. Te Winnipeg trad onmiddellijk na de verlaging aan het einde van de voorafgaande week een verbetering in, welke echter ook weder door een verlaging is gevolgd. De Juli-termijn te Winnipeg was 2 dollarcent, de October-termijn ook 2 dollarcent per 60 lbs. hooger. Aan de Zuid-Amerikaansche termijnmarkten waren de fluctuaties niet groot. Het slot te Buenos Aires was 1 centavos hooger en te Rosario onveranderd. Van meer invloed dan de koersen waren voor Argentijnsche tarwe de stemming aan de vrachtenmarkt, welke over het algemeen flauw was en de pesokoers, die vooral in het begin der afgelopen week vrij aanmerkelijk daalde.

De vooruitzichten van den rogge-oogst zijn noch in de Vereenigde Staten noch in Europa zeer gunstig en in de meeste landen wordt de opbrengst lager geschat. In de Vereenigde Staten 12 miljoen bushels kleiner dan in het vorige jaar. In Duitschland wordt de opbrengst geschat op 33.672.000 quarters tegen 35.328.000 quarters, in Hongarije op 2.668.000 quarters tegen 3.312.000 quarters, in Roemenië op 1.776.000 quarters tegen 2.116.000 quarters, in Bulgarije op 1.510.000 quarters tegen 1.578.000 quarters. Wat de opbrengst in Rusland betreft, daarover zijn weinig berichten bekend gemaakt. De Russen zijn wel met rogge aan de markt, doch niet dringend en vragen daarvoor nog hooge prijzen. Het weer van de laatste 14 dagen was niet gunstig voor de te velde staande rogge en er heeft zich weder eenige vraag voor disponibele partijen ontwikkeld tot ongeveer onveranderde prijzen.

Platamaïs, welke nog in de maand Juli kan binnenkomen, was vooral in het begin der afgelopen week vast en daarvoor werd een premie betaald van verscheiden guldens per last boven later binnenkomende posities. Sedert zijn de prijzen gedaald, vooral toen een lading naar Rotterdam werd gedestineerd, waardoor het gevaar geweken was, dat in de maand Juli een tekort aan maïs zou ontstaan. Nog wordt voor de eerste booten meer betaald dan voor latere, doch een groot gedeelte van de premie is verloren gegaan. De algemeene stemming voor maïs is in den loop der week minder vast geworden en afladers hebben allengs hun prijzen verlaagd; vooral toen de pesokoers daalde en ook de vrachten flauw waren. De koersen aan de termijnmarkten in Zuid-Amerika hebben slechts matige veranderingen ondergaan en het slot te Buenos Aires was 3 centavos en te Rosario 5 centavos per 100 KG. lager. De consumptievraag voor spoedig verwachte maïs liet te wenschen. Koopers dekken niet meer dan hun onmiddellijke behoefte en wachten voor het overige af, wat de markt zal doen, wanneer in het begin van Augustus belangrijke hoeveelheden de destinatiehavens zullen bereiken. Op het lagere niveau bestond voor latere levering weder flinke vraag. De vooruitzichten van den nieuwen maïssoogst in het Zuid-Oosten van Europa blijven gunstig. In Roemenië is in voldoende mate vocht in den grond aanwezig. Later zal nog meer regen gewenscht zijn. In Bulgarije wordt de opbrengst

geschat op 3.675.000 quarters tegen 3.978.000 quarters in het vorige jaar, welke laatste de grootste opbrengst sedert den oorlog was.

Gerst wordt schaarsch aangeboden. Verscheppingen van den Donau zijn uiterst klein. Ook die van Argentinië zijn niet groot en in hoofdzaak moet in de behoefte aan gerst worden voorzien door Canada. In het einde der afgelopen week was de stemming voor Canadeesche gerst gedrukt, omdat vrij belangrijke hoeveelheden tegelijk aankwamen en opgeruimd werden, wat tengevolge had, dat de prijzen moesten worden verlaagd. Dadelijk daarna konden zij weder verbeteren en kwamen met goede vraag flinke zaken tegen de hoogere prijzen tot stand. Afgezien van het einde vorige week tijdelijk bestaande groote aanbod van aangekomen gerst, wordt deze graansoort niet overvloedig aangeboden en de verscheppingen van Canada zijn van matigen omvang. Naar verluidt, zijn de vooruitzichten in Roemenië en in Rusland gunstig en op latere levering worden deze soorten geregeld aangeboden, zonder dat zaken van belang worden afgesloten. Aan de termijnmarkt te Winnipeg sloot de prijs voor gerst 1 dollarcent per 48 lbs. hooger dan een week geleden.

Het aanbod van haver blijft beperkt, doch de vraag is ook slechts matig en de prijzen kunnen zich met moeite handhaven.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren gedurende de afgelopen week zeer vast gestemd. Tengevolge van de recente financiële en economische onrust in Europa volgden de markten aan dezen kant van den Oceaan echter slechts schoorvoetend de leiding van de Ver. Staten.

In Amerika was de stemming zeer geanimeerd. Een levendige vraag naar geraffineerd bracht mede, dat Raffinadeurs op de ruwsuikermarkt groote hoeveelheden absorberden. Prijzen, oplopend tot 1.50 d.c. c. & fr., werden betaald.

Ook de New-Yorksche termijnmarkt was zeer vast en de noteringen stegen gedurende de week met 12 à 15 punten. Het slot gaf het volgende beeld te zien: Juli 1.46; Sept. 1.44; Oct. 1.47; Dec. 1.51 en Jan. 1.53, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.55 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 22.000 tons, de versmeltingen 62.000 tons tegen 70.800 tons verleden jaar en de voorraden 243.000 tons tegen 381.700 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1931	1930	1929
	tons	tons	tons
Productie	3.118.000	4.671.260	5.156.315
Voorr. overgebracht per 1/1	1.390.000	321.000	193.000
Consumptie	71.000	62.000	77.315
Weekontv. afscheephavens .	21.095	19.594	24.763
Totaal sedert 1/1 N. Oogst	1.495.367	3.044.853	4.154.664
Weekexport	33.464	45.780	95.311
Totaal sedert 1/1	1.060.796	1.334.832	2.976.062
Voorraad afscheephavens .	1.592.105	1.554.619	1.179.331
„ binnenland	1.784.099	1.719.809	924.336

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1931	1930	1929
	tons	tons	tons
Duitschland 1/6	1.375.000	938.000	824.000
Tsjecho-Slowakije 1/7	469.000	284.000	247.000
Frankrijk 1/6	584.000	450.000	349.000
Nederland 1/6	250.000	203.000	205.000
België 1/6	120.000	131.000	146.000
Hongarije 1/6	89.000	57.000	55.000
Polen 1/6	356.000	297.000	218.000
Engeland 1/7 Geïmp. suiker	229.000	231.000	205.000
„ 1/7 Binnenl. „	21.000	17.000	17.000
Europa	3.493.000	2.608.000	2.266.000

